

ՆԱԳՔՐՈՒՄ ՆԵՐՄՈՅՆԵՑ

СОВЕТСКОЕ
ИСКУССТВО
SOVIET
ART
SOWJETKUNST
ART
SOVIÉTIQUE

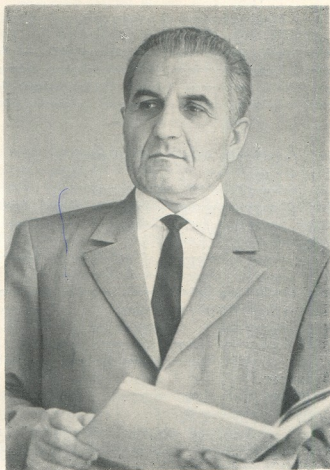
1972

ბმ პიესის მთავარი გმირი — გერმანიის კომპარტიის ერთ-ერთი დამაარსებელი, მგზნებარე ანტიფაშისტი, ე. ტელმანის თანამებრძოლი, რაიხსტაგის დეპუტატი მანს ბაიმლერი დახაუს საკონცენტრაციო ბანაკიდან გაქცევის შემდეგ საბჭოთა კავშირში იყო და დიდი ინტერნაციონალურ მუშაობას ეწეოდა. როცა ახალგაზრდა ესპანეთის რესპუბლიკას ფაშიზმის საფრთხე დაატყდა თავს, ბაიმლერი სხვა ანტიფაშისტებთან ერთად მადრიდს გაემშურა; იგი იყო გარიბალდის სახელობის ინტერნაციონალური ბრიგადის კომისარი და 1936 წელს გმირულად დაიღუპა ესპანელ მშრომელთა თავისუფლებისათვის ბრძოლაში ფაშიზმის წინააღმდეგ.

1970 წელს, გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის 20 წლისთავის ზეიმის დღეებში, ბერლინში აჩვენეს ოთხსერიანი სატელევიზიო მხატვრული ფილმი „ჰანს ბაიმლერი-კამარადე“, რომელსაც საიუბილეო ფესტივალზე უმაღლესი ჯილდო — პირველი ზარისხის ნაციონალური პრემია მიენიჭა. ეს ფილმი საბჭოთა მაყურებლებმაც ნახეს და მოიწონეს.

როცა ბერლინში ცნობილი ვახდა გრიგოლ იარაღოვის პიესის არსებობა, გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის კულტურის სამინისტრომ ავტორს ოფიციალური წერილით სთხოვა ერთი ეგზემპლარის გაგზავნა.

ეს თხოვნა ავტორმა დიდი მადლიერების გრძნობით შეასრულა.

მურანალისტი და მწერალი გრიგოლ იარაღოვი დაიბადა ქ. სიღნაღში.

1926 წლიდან პრესაში რეგულარულად იბეჭდება მისი სტატიები, ნარკვევები, მოთხრობები, კრიტიკული გამოკვლევები, რეცენზიები... მან თარგმნა იულიუს ფუჩიკის „ჩრდული ნაწარმოებები“, ელმარ გრინის „ქარი სამხრეთიდან“, ი. შამაიკინის „ღრმა მდინარება“, ს. ბაბაევსკის „ოქროს ვარსკვლავის კავადერი“, ვ. სიტინის „მარადიულ ქარიშხალთა დამპყრობინი“, კარელ ჩაპეკის პიესა „დედა“ და სხვ.

დრამატურგიაში მუშაობა გრიგოლმა 30-იანი წლების დამდეგს დაიწყო. დაწერილი აქვს პიესები: „ქარიშხალი“, „გმირი“, „ჩვენს სოფელში“, „დიდი ოჯახი“, „შემთხვევა ავარაკზე“ და სხვ.

„სისილიანი იმპერია“, რომელსაც ჩვენ ვებეჭავთ, დაწერილია ჭერ კიდევ მეორე მსოფლიო ომის წინ, როცა გერმანიაში ფაშისტური ტერორი მძვინვარებდა და ომის საშიშროება თავს დასტრობებდა ევროპას.

ბრიგოლ იარაღოვი

სისილიანი იმპერია

ტრაგედია 4 მოქმედებად და 9 სურათად

მოქმედენი:

ჰანს ბაიმლერი — გერმანიის კომპარტიის თვალსაჩინო მოღვაწე, ტელმანის თანამებრძოლი, რაიხსტაგის დეპუტატი.

დიმი — ბაიმლერის შემცველი

მახელი — კომპარტიის ფუნქციონერი რუბელის ქარხანაში.

ფიანერი — ქარხნის პროფორგანიზაციის ხელმძღვანელი.

ფორსტტერი — ყოფილი რკინიგზელი, კომუნისტი.

ელენი — გერმანიის კომპარტიის მიუნხენის საოქმო კომიტეტის წევრი.

გეტა — კომკავშირის უჭრედის მდივანი

შტრაიხი — წითელფორმტელთა ხელმძღვანელი

ფრიდრიხი — საოქმო კომიტეტის ყოფილი მდივანი

მეტე უეი — კომუნისტის პატომარი

კოქლი კაცი } სოციალ-დემოკრატი პატომრები

ნიმერფალი } სოციალ-დემოკრატი პატომრები

რამი — მიხელის შვილი, 15 წლისა.

უნტერლაიტენერი — ჩაუშვი

მოხუცი ქალი — კომუნისტი

როზალია — მანსის დედა

ედუარდი — მანსის შვილი, 9 წლისა

მოხუცი მუშა — ძველი რევოლუციონერი

დახაუს საკონცენტრაციო ბანაკის კომენდანტი

ზედამხედველი

შტიინბრენერი

ფოგელი } ეესტაოს ოფიცრები

პოლიცილები, მუშები, მოიერიენი და პატომრები.

მათხოვარი.

მომხდებელ პირველი

სურათი პირველი

პარილის ღამე ქალაქის განაჩარა ქუჩა. ცენტრში — ორსართულიანი, ჩანებლელი ხანლი. ქუჩა განათებულია მართალიად, ფარდის ახლისან ფრთხილად შემოდის მანსი. სახლის შესასვლელთან შეჩერდება, იუბრება ირგვლივ: ეზოდან გამოდის რამი.

რამი. (აკვირდება ჰანსს). ვინ გინდათ?
ჰანსი. მიხელი.
რამი. პარლი?
ჰანსი. „წითელი ვედინგი“. ყოჩაღ, ბიჭოკო! (თავზე ხელს გადაუსვამს). შენ ნამდვილი მებრძოლი ყოფილხარ.
რამი. (ამაყად) მომყვით, აქ გაჩერება არ შეიძლება.

შუდან ეზოში. იმავე შემოსავლთან, საიდანაც მანსი მოვიდა, გამოჩნდებაან შტიინბერგნი და ფოკელი.

შტიინბერგნი. რი. გაიგე, „წითელი ვედინგი“!
ფოკელი. კვალსი ზედმიწევნით სწორია. კარგად გიმუშავებია.

შტიინბერგნი. (გულმოსული). გადავყვე მავას, უნტერლაიტენრმა გასცა.

ფოკელი. ვინ არის ენ უნტერლაიტენრი, გუშინ შტაბშიც ასხენია. ის მუშა ხომ არა, ამ დღის თქვენს კაპიტენში რომ დაშვდა?

შტიინბერგნი. დიხს, ის გახლავთ. კარგა ხანია ჩემთან მუშაობს...

ფოკელი. ყოჩაღ, სწორედ ასეთი ხალხი გვჭირდება.
შტიინბერგნი. არაისი დატერა არ გაგაძველებია ასე. ახლა ვეღარად წავა. პორუჩიკო, ალფა შემოიარტყან მიუღ კარტალს, თავისუფალი დატოვონ მსოლიოდ მისასვლელი გზა.

ფოკელი მიდის. შტიინბერგნი დაკვირვებით ათვალიერებს იქაურბოს.

ფოკელი. (მალე ბრუნდება) მოეფარეთ, მეონი კიდევ მოდის ვილაც. (ფეხსაერფით შემოდის უნტერლაიტენერი).

შტიინბერგნი. (აკვირდება) ეს ხომ ჩვენი ძალიან, უნტერლაიტენრი. (გაბოჯა) რი? რობეტ, შენ? უნტერლაიტენრი (შეერთება) დიხს... თქვენო კეთილშობილებაგ, მე გახლავართ. ცოტაც ბატონებო, და ბაიმბლური თქვენს ხელთ იქნება...

ფოკელი. შენ დაცივანე, მეგობარო, ის უკვე მოვიდა. უნტერლაიტენრი. (შემხიბული). როგორ?!

შტიინბერგნი. (შეაწყვეტინებს). როგორ და, არ მოსწონს შენი დღევანდელი საქციელი. ფრთხილად, ძალით, მტერთი არ გაგიწყურეს!..

უნტერლაიტენრი. ვფიცავ ცოლ-შვილს... არაფერს ვსოგავი..

შტიინბერგნი. დღეს რომ ოპერაცია ჩავემალოს, სულა ამოვართმევ. (ხელს წაატანს საყვლოში და კუთმითართებს). შენ ახლა აქ წადმეტი ხარ, წაეთრივი!.. ხომ გასაძის რა გითხარი დილას? არაფერი შეგატყონ, (ხელს ჰკრავს).

უნტერლაიტენრი. თქვენო კეთილშობილებაგ, მე იქი!.. (ხელს გაიმეფრს სახლისაკენ).

შტიინბერგნი. ძალით, არ გესმის ლაპარაკი!..

უნტერლაიტენრი მიდის. ქუჩა ჩანებლდება. განათდება მანსისკენ. მორე სართულის პატარა ოთახში მავას უხსენდან მანსი, მიხელი, ფირენრი, მოხუცი ქალ საყვარელი ხელში და საუბრობენ. მავიდაზე გაუყობლია ვახშამი. ფანქარასთან ზის რამი და დროგამოშვებით გარეთ იუბრება.

მიხელი. (სათის შეხედავს). უკვი ცხრა საათია, უნტერლაიტენრი რატომღაც იცინავს.

ჰანსი. იქნებ რაიმე შემთხვევა? ჩვენი მას ვერ დავეუბდი, მოვლამარაკით და დავიშალით.

მოსუცი ქალი. ამ საუბრის მას ლიტერატურა უნდა ჩაებრებინა. ალბათ იქ დაბრკოლდა. (წამოღება) მე მიივ წავალ ელენთან და გავიგებ მიხეზს (თავსაბი აიღებს და მიდის).

ფირენრი. დღეს ყოველ მიხეზს გარეშე უნდა გადავეუბოთ გაცივის საკითხი.

ჰანსი. ცენტრალური კომიტეტის ნებართვით ხელფასის დაკლებასთან დაკავშირებულ გაფიცვა რუბენის ქარხანაში დანიშნული პირველი მისისათვის.

ფირენრი. შესანიშნავი თარიღია, ამ დღეს სივა ქარხნებიც მოვეგზობრბინა.

ჰანსი. გაცივის წარმატება დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ მოვემზადებთ. დღევანდელ პირობებში, ფაშისტურ გერმანიაში სხვა ანტიფაშისტურ პარტიებისა და ორგანიზაციებთან კავშირის გარეშე შედგება ლაპარაკი რაიმე მასობრივ გამოსვლაზე. ახლა ძველკლად მუშაობა შეუძლებელია. სოციალისტები და კათოლიკე ჩვენი მოკავშირენი არიან. მათ ისევე სხდებიან, როგორც ჩვენი. მასმასაღამე უნდა გამოვხანათ საერთო ენა მათთან. როგორც ვიცის, რუბენის ქარხანაში ისინი საკმაო ძალას წარმოადგენენ. თქვენ კი რატომღაც გაუბრბინართ მათ, ვინცდენი საერთო ღონისძიებებს. ეს გარემოება მომავალ გაფიცვაზე უარყოფით გავლენას მოახდენს, თუ აქედამდე არ მივიღეთ ზომები.

მიხელი. დღემდე თავი ვერ გავართვით ქარხნის ყველა ორგანიზაციის შეთანხმებულ მოქმედების ამოცანას. ჩვენი ძალით დაქაქსულია.

ჰანსი. მაგარმა ეს იხს არ ნიშნავს, რომ უარი ვთქვამთ გაფიცვაზე. პირველ მისამდე საკმაო დროა. უნდა შეგარბოთ მუშათა კლასის ძალით. (უბრბინ ამითიღებს ქალადღეს). აი ცენტრალური კომიტეტის საპირველმისო ინსტრუქცია. აქ გარკვევით არის ნათქვამი, რომ ეს დღე უნდა ჩატარდეს მძლავრი ანტიფაშისტური სახალხო ფრინტის შექმნის ღონისძიებებით. ამისათვის კი საჭიროა პარტიული პრესის ამოქმედება.

ჰანსი. უთუოდ დაგვიჭრება სტამბისათვის ბინის შეკვლა. ამ ბოლო დღის საჭეჭო პირები ჩაასახლეს მასლილად. ეტყობა გესტაპომ დაყნოსა კვალი.

ფირენრი. ახლენი ჩავარდები, დაბატონებები!.. ბორტიკი ხელი უნდა მოქმედებდეს.

ჰანსი. სტამბის ჩავარდნა დიდი დანალისი იქნება. სხლვე დაფავალბ დიშს, რომ გამონახოს შესაფერისი ბინა. ლავრეთ, დიშს მოვაშავრებთ თქვენთან მუშაობის გასაძლიერებლად. ის რადგანც სათავილი საპირველმისო მსაფედება, როგორც სალოტი კომიტეტის წარმომადგენელი, და მგონი, გაფიცვის საქმიეც კარგად წავა.

ფირენრი. დიშს ყველანი იცნობენ ქარხანაში და ენდობიან, ამასთან, ჩვენი დაეგზობრბით.

მიხელი. (მივა კარბთან). ვინ გინდათ? ხმა გარედან. გააღე კარბი. მიხელი, მე ვარ, უნ-

ტერტილიტერი. (კარი გაიღება, შემოდის უნტერლაიტჩერი) გამარჯობა...
ეროდება ვინც შეხვდას. ტატზე ჩამოჯდება და თავაღულსულო ზახ. ყველანი მაჩერებენა.

მისხლი. რატომ დაიგვიანე, რობერტ?

უნტერლაიტჩერი. (ნერვიულო). არ გიკვირთ, რომ ახლა მინც უნებად მოვიდი!... მოსვენება აღარ არის... რა გეშელება ახდენ მზიკს...
ფირნერი. (ლომლით). ამ ბოლო დროს შენ სულ შიკები გვლანდებდა...

უნტერლაიტჩერი. (გულმოსული). გიყოფა თავებოდობა: შენს ხასიათზე არ ვარ! (პაუზა).
მისხლი. (პანსს). უკეთესი ხომ არ იქნებოდა გაიციცის საკითხი ვადავიგელო უფრო ხელსაყრელი მომენტისათვის? ვფიქრობ ჯერ მზად არ ვართ.

ფირნერი. რას აზრობ, მია მისხო, როგორ თუ მზად არ ვართ?!... ოღონდ ითავის ვინმე მუშაობის შეწყვეტა და მითლო ქარხანა ფეხზე დადგება.

უნტერლაიტჩერი. (მაკვიდსთან მივა). შენ გერგ გგონია? დაგაიწყდა გუნდშიდელი კრების აზრები?

ფირნერი. (მუქარით). გუნდშიდელი კრების ჩამშლილად ჩვენ მზანავათ და სათანადოდ გაუსწორდებით. შენ ისა თქვი, მუშებში როგორი ხამწყობილებაა?!

პანსი. დამბროლებები და სინდელინი როდი უნდა გავაშინებდეს. (მისხლს) ამაზე უკეთესი მომენტი როდისლა იქნება; მუშებს ხელფასს უმცირებენ, ისედაც მძიერ, უშუკო ცხოვრებას უნახებრებენ. რაც შეეება იმას, რომ მზად არა ვართო, უკვე გითხარით: იქერიგიულად უნდა მოვემზადოთ.

რამი. მია მისხლ, გზოსთან გილაც უცხო პირები დადიან... (ყველანი წამოიწვიენ).

პანსი. ნუთუ მომავნეს! სინდიდან რომ გამოვიდო, ვილაც ამედგება. გზა ავიწყლო, ხალხში გაივრიო, მიგონა ჩამოვიცილო...

უნტერლაიტჩერი. (ნიშნის მოგებით). მე არ დამიჯერეთ... ახლა რაღას იტყვიან?!

ფირნერი. (პანსს) ვითომ შენ კვალზე იქნებიან მისული? (გვივის თვალით გადახედავს უნტერლაიტჩერს) მე ექ სხვას ვფიქრობ!

უნტერლაიტჩერი. რამე უნდა ვიღონთო. იმისი კარზე კაჟუნი.

მისხლი. (გაუბრედავად მივა კარებთან) ვინ არის? ხმა გარედან. „წითელი ვიღინა!“
ყველანი გაკვირებო... დახვდებენ ერომანოს.

მისხლი. პაროლი... მაგრამ ვინდა უნდა იყოს?

პანსი. გამეცმი!.. (ყველას გადახედავს. ბრახმორელი). ვინ დაპარგა სინდისი! (უფრო მაგრად აკაკუნებენ კარებზე. ხელს ჩაიქნეს) მაგრამ ახლა გვიანა ამაზე ფიქრი. (მიაშტერდება უნტერლაიტჩერს) შევიდომა უკვე დაშვებულია. მისხლ, გააღე კარი, მათ ყველაფერი სცოდნათ. (შეხედავს რამს) მაგრამ ეს ბაგეში?!

მისხლი კარებს გააღებს. გამონდებენა იარაღმომარკვებულო შტიინბრენერი, ფოგელი და სამი მოიერიზი.

შტიინბრენერი. ხელები მაღლა! წინანდმდგობა არავინ აბეგდოს, თორემ ადგილსზევე ჩაგაბალებეთ. (შევა, თავალიერებს იქაურობას) ნუთუ თქვენს გარდა არავინ არის?!

მისხლი. არავინ!

შტიინბრენერი. პოლიციის განკარგულებაში არსებული ცნობების თანახმად, ამჟამად აქ იმყოფება უმაღლესი მარტის ბორტომეოტი, სახელმწიფოს მონალატე, კომუნისტი პანს ბაიმლერი (პაუზა). წინა-

დადებას ვაძლეე მას, გამოვიდეს წინ და დავკვირდებო რომელია თქვენს შორის ბაიმლერი?

პანსი. მე გახლავართ, ბატონო ოფიცერო. შტიინბრენერი. აი, თურმე ვინ ყოფილა ქვეყნის დამწყველი!.. (ჯიბიდან ფოტოსურათს ამოიღებს და ადარებს. მოიერიზებებს) შეპკარინ! (მოიერიზებისცივილებიან პანსს).

სურათი მეორე

დახუს საკონცენტრაციო ბანკის კომენდატორა. გარშეშო ეკლანი მავთულების სამაგი ლობე. სცენას სიღრმეში ბაღის გაშენებზე მუშაობენ პატარები. შორახლო მოჩანს ქარხნები. ფარდის ახლას კარებთან ჩერდება პოლიციის ავტობუსი.

ხმა გარედან. გადმოდიო სწრაფად, ძალღებო! ოთხთხად მიუწვიე!

ხმაური მატულობს. სამი მოიერიზე ცემა-ტყემათ შემოაბრებს რამს. კომენდატორადან გამოცვივდებიან კომენდატი და მოიერიზები.

რამი. მიშვილეო, მიშვილეო!.. შემიბრალეთ, ადამიანები არა ხართ!...

I მოიერიზე. (სცემს რაც ძალ-ღონე აქვს) შენ გაბედე და მოიერიზებს ხელო შეგბრუნე?!

II მოიერიზე. აი როგორ უხდა ცემა! (ურტყამს).

შტიინბრენერი. (შემოკაცებს პატარებში). სდექ! (კომენდანტის გადასცემს დალუქულ პაკეტს და მოახსენებს). გზაში არავითარ უწესრიგობას ადგილი არ ქიონია!

მისხლი. (დაინახავს რამს. თავს დახრის) შეილო, შენი ცოცხა გვიდოს იმას, ვინც ჩვენ გაიკვია!..

პანსი. მისხლ, გამხნევი!

ფირნერი. (პანსს) ნუთუ აქ ყოველთვის ასეა?!

პანსი. დიახ, აქ ისე შეუძლიათ მოგექცნენ. როგორც მათ სურთ.

ზედამხედველი. (კომენდანტის მიერ გადაცემულ პაკეტს გახსნის და აწარმოებს ამოკითხვას) პაკეტში რამი!

I მოიერიზე. რამე? იქ გლია, კოტხეში.

ზედამხედველი. პოლიციე ყოველი მაიორი ხუნგლინიერი!

ხუგლინიერი. აქ ვარ! (მწყობრიდან ერთი ნაბიჯით წინ გამოვა).

ზედამხედველი. ჰმ-მ!.. (თავიდან ფეხებამდე შეათვალიერებს) ფირნერი!

ფირნერი. მე ვარ! (ხუნგლინიერს გვერდში ამოუდგება).

ზედამხედველი. ნიმიერფალი!

ნიმიერფალი. აქ ვარ! (გაჩერდება ფირნერის გვერდით).

ზედამხედველი. მისხლ გილიერტხედილი!

გილიერტხედილი. აქ ვარ!

ზედამხედველი. პანს ბაიმლერი!

პანსი. (ხმაშემა) აქ ვარ!

ზედამხედველი. (არ მოსწონს პასუხი, რამდენჯერმე მიმობრებს) ბაიმლერი!.. ბაიმლერი!

პანსი. (ხმაშემა) აქ ვარ!

ფოგელი. არაფერია, გასწვლით.

ზედამხედველი. ყოველი დამუტატები და მდივნები — წინ! (რიგებს გამოყოფა ოთხი კაცი).

ფოგელი. ოჰო, ხედავთ ამათ! (პაკტიმრებს) ამიერიდან შევიძლიათ თქვენივე ხელით გამოიღადროთ ბინაში ყველი. ახლა თქვენ ადარავის უნდისართ!

შტეინბრენერი. ცხადია, ვერც აჯობებს, სულ ერთია ჩვევან ცოცხლები ვეღარ წვალენ.

ზედა მხედველი. რედაქტორები და ჟურნალისტები — წინ! (გამოვა კიდევ ოთხი კაცი).

ფოტელი. (გაცეცხლდება) ჰმ! არ შეიძლება, რომ მარტო ესენი იყვნენ!...

ზედა მხედველი. (იხედება სიაში). „მიუნხენერ პოსტ“ — წინ! (ამ ოთხს გამოეყოფა დაბალი და კოქლი კაცი).

შტეინბრენერი. ო-ო-ო, სცივალ-დემოკრატიო მჯღანბნული, ეს როგორ დაგემართათ! (მოთერძებნი იციანან).

ფოტელი. არანა თუ არა აქ ებრავლები? თუ არიან, ისინიც გამოვიდნენ... მონათლული ებრავლებიც.

შტეინბრენერი. გამოიდით, გამოიდით!... როგორ, მეტი აღარავინ არის?!

ხ.ა. არა!

შტეინბრენერი. არა? მაგასაც ვნახავთ, თქვენივეს კიდევ მოვივლით!

ზედა მხედველი. ბატონო კომენდანტო, ჯგუფები მზად არიან!

კომენდანტი. (სიმუქნისაგან სულს ძლივს ითქვამს) ავახაკებო, მიფრთხილდით! ამერიდან თქვენი სული ჩემს ხელშია. ახლა კი ყოველგვარ ნივთებს და ფულს აქ მანბარებთ. (მოთერძებნი) გაუსინჯეთ ჯიბეები! (მარჯვნივ მდგომთ) თქვენ კი ანექტებსაც შევსებთ.

შტეინბრენერი. (მცირე პაუზის შემდეგ) ბატონო კომენდანტო, ბატონო კომენდანტო! ამ არამზადამ (მოუთხოვს პანსზე) არ შეასრულა თქვენი ბრძანება ნივთების ჩაბარებაზე. პროპაგანდის გაპარება უნდოდა. (უჩვენებს პანსის ჯიბეში ნაპოენ ფანქრის პატარა ნაჭერს).

კომენდანტი. თითხმეტი დღის სასტიკი პატიმრობა მაგას!

შტეინბრენერი. არის, თქვენო კეთილშობილება! (მდივანი აუხებს ანექტებს).

ფოტელი. (წინ გაუჩერდება სუნგლინგერს). შენ, გამცემო, მაზანწულავ! მხოლოდ ახლა გავიგეთ, რომ ჯამუში ყოფილხარ. თურმე გვითვალთვალებდი და პოლიცია ამაში ფულს გაძლევდა. როგორ აწვალედი მოთერძებნი და ჯიბრში დევედი მათ მეთაურთა სკოლაში... (ორჯერ გაატრყამს სახეში).

მდივანი. (პანსი) თქვენი უკანასკნელი თანამდებობა პარტიში?

პანსი. გერმანიის კომუნისტური პარტიის მიუნხენის საოლქო კომიტეტის მდივანი და რაიხსტაგის დეპუტატი.

შტეინბრენერი. ყოფილი!

პანსი. თქვენ ამბობთ „ყოფილი“! ამაზე შემიძლია გიპასუხოთ, რომ ის რეორტორ ორჯერ აქამდისაც, არჩეული ვარ რაიხსტაგის დეპუტატად 5 მარტს კომუნისტური პარტიის სიით მიუნხენის სამოცი ათასი მუშის მიერ, და თუ ახლა არ შემიძლია ჩემი მანდატი სარეგლობა, ის დუნდავადც არ სტყლის იმ ფაქტს, რომ მუშებმა სწორედ მე ამირჩიეს თავის წარმომადგენელად რაიხსტაგში და არა რომელიმე ფაშისტი.

შტეინბრენერი. ცოტა გეცალე და დაგავიწყებთ მაგ სიტყვებს!

მდივანი. (ქალაღს და კალამს გადასცემს და კარნახობს) მანასადამე, შინაიე ხელით დაწერე, რომ დაბადებული ხარ 1895 წელს. (პანსი წერს) დაამთავრე სა-

ხალხო სკოლა და შეისწავლე ზეინკლობა. ასაკისთვის შემდეგ დაწვე: „1918 წლიდან ვარ გერმანიის კომუნისტური პარტიის წევრი. რაიხსტაგის დეპუტატი“.

შტეინბრენერი. ამით ჩვენ გვევლინება, თუ რომდის იყავ შენ ნამდვილი არიელი და როდის გახდი ძალღის სისხლისა!

ზედა მხედველი. ბატონო კომენდანტო, პატიმრების მიღება დამთავრებულია, ვლით თქვენს განკარგულებას!

კომენდანტი. ჰმ, პო, ეს ძალინ შეილები, ღორები. (მოუთხოვს მარჯვნივ გამოყოფილებზე) საერთო კამერის გაილის შეიდეგ დამუწავილებო იქნებიან დაუყვივებელი, როგორც სახელმწიფოს მოღალატენი და გამცემლები, „სამხაგად“. ზოლო ესენი, (მოუთხოვს დანარჩენებზე), ალბათ პროლეტარები არიან. რომლებიც შეცდომაში შეიყვანა იმან (მოუთხოვს პანსზე). ესენი წვალენ მეორე ხარისხით. გარდა ამისა, თვითეულ მათგანს შეუძლია დაიტოვოს ზუთი მარკა. მთავარი ღორები კი ერთ ფინიქსაც ვერ მიიღებენ. (მდივანი) წაუკითხე ბანაკის წესდება. (მუქარის თვალთი გადასმადებს პატიმრებს) ვაი მას, ვინც ვერ-მისი მის უსიტყუელად შესრულებას!

მდივანი. „ვინც შეეცდება ბანაკიდან გაქცევის — დანაშაულის ადრულზევე დახვრებილი იქნება!...“ ვინც თავს ააბოლებს ოფიცრის ბრძანებას — დახვრებილი იქნება...“ ვინც ზეპაყოფს მცველებს — დახვრებილი იქნება...“ ვინც ამბობებს განიზრახავს — დახვრებილი იქნება!... (ყოველი წინადადების შემდეგ აკეთებს პაუზას).

კომენდანტი. ვიფრებ ყველაფერი გასაგებია. (ზედა მხედველს) შეგიძლიათ წაიყვანოთ (მღისი).

ზედა მხედველი. მესმის, თქვენო კეთილშობილება! (შტეინბრენერს). ბატონო ოფიცერო, გაიცით ბრძანება!

შტეინბრენერი. არის, თქვენო კეთილშობილება! (ზედა მხედველი გადის). მე და ფოტელი მთავარ დანაშაულებს მოვალდობ, რადგან მათ გამო ვართ მოსული. დანარჩენები კი ვიყვანე და კარგად აგრძნობინე, თუ რა „რბილია“ დახაუს საკონცენტრაციო ბანაკში ცხოვრება.

ასალგაზრდა მოიერიშე. მესმის, ბატონო ოფიცერო!

მოკვლევა პირობა

სურათი პირველი

პატარა-პატარა კამერებო. განათებულია მხოლოდ ბაიმღერის კამერა. შემოღის შტეინბრენერი სპაი მოთერძის თანხლებით.

შტეინბრენერი. ესეც ასე!.. ახლა შენ სიკვდილამდე ჩვენი ხარ, წამქეზებელი, მოღალატე, მუშების გამცემი!.. (რამდენჯერმე გაატრყამს და ამით გაღიზიანებული ავირდება). გაიძვე პაუკი!.. ზურგი გაიშვილე!.. (სკეჩენ).

I მოიერიშე. ბატონო ოფიცერო, პატიმარი სუსტდება.

შტეინბრენერი. ვითომ? (სახეში შესცქერის პანსს) შეგირეთ! გარჩენებთ სიერს წამქეზებლობისათვის! აფეკი! ახლა მაინც ცნობ თუ არა, რომ მუშებს დალატობი?

პანსი. ახლა რომ მე ხელახალი ცემის შიშით გითხრათ მუშებს ვლადკობდი მთელი, მაშინ იმის დიხსი ვიჭებო, რომ ადგილზეში მოგვკალით. ტყუილად ირხევი, ბატონო ოფიცერი, ახვას ჩემება ვუთხარადეს ვერ გაიგებ!

მეტი ხმები ი. (გამხეცვლები) ა-ჰ-ა-ი კიდევ ვიუტო!.. გავკალე, სიკვდილიც მალე მოვა. (სურათად მიდის, მთერძები თიკვებიან, პანსი ნელა წაბრუნებს).

პანსი. უკვე დაიწყო ტრაგედია... (წამოდგება) ვინაოთ ვის იჭებდა პირველი ამბროლო (ქიჯასი იცვამს). ვინ იცის, რამდენი მსწრეწილება სუსტი და უნებესყოფი და სიცოცხლის ფასად გაჰყავდა ხალხის კეთილდღეობას. (გაასხელებს) მიუჭაქის საკატინოში, კაპოლის დაგვისას, ხანძი მესულა მითერძებდა, ალბათ, პროლეტობას, მაცნობა, რომ დაუბატონო შემთხვევა ესაა. (მწუხარებით) როგორ გაუძლებს მინა ხანში სხეული ასეთ არაადამიანურ წაჭებებს!.. მაგრამ ის ხომ აქამდე ყველაფერს ურიგობდა ჩემი გულსითავე, სუთუ ახლა სივალატებს?!.. ჯობა ჩივიბული თანამგზავრია ამ უკვლარს ცხოვრებაში... გათხვევდი ძვირფასო, დადგება დრო, როცა ამ მტარ-განხვევდი ძვირფასო, დადგება დრო, როცა ამ მტარ-განხვევდი ვახავთ ჩვენს მდარდარობაში და მათ ყველაზე უწინაესი სამსჯულო — ხალხი გაასამართლებს!.. (შეშლის შედამხედვლებს).

ზედამხედველი. როგორ მოეწყვეთ ბაიმიღერ, ხომ არა გაქვთ რაიმე თხოვნა, სურვილი ან საჩივარი?

პანსი. არც ერთი, არც მთელი და არც მესამე!

ზედამხედველი. ეს კარგია, გიტკობათ მიეჩვიეთ ამგვარ ატმოსფეროს, ის იქნებ ისევ ჯოტობთ? (გუწოდებს ბაწარს) მამ ეს ბაწარი აიღეთ და ჩამოჭიდეთ, აი, იმ პატარა წყალსადენ მიღებ (პანსი ართმებს, მგარამ შეფიქრიაბობა) ჰო, ჰო, დადგით სავოლზე და ბაწარი გამოაღებთ. (პანსმა შესარული ორბაქაია). გასვლიდეთ, ამიერიდახ, როცა კამერაში ვინმე შემოვა, მხედრულად უნდა გასწორდეთ და უპატაკით, რომ ადგილზე ხართ. ხოლო თუ ვინცობა ეგვებობა დაეძლიათ, მაშინ. (მითითებს ბაწარზე). ის თქვენს განკარგულებაშია... (გადასის).

პანსი. (მთარერდება ბაწარს. აზრებს იკრებს) რას ნიშნავს ეს?!. სუთო მათ სჯერათ, რომ თავს მოვიკლავ! (ამოკლებდა) ჩანს, არ სცოდნიათ ვისთან აჭებ საქმე (ფიქრებს მიეცემა). გარკვა ხანია აქ იყოფება მინავლი წლის მახხილზე პარტიის მდივანი ამხანაგი გიტცე უპი. მას გადაწყვეტილი აქვს „მაცერი რეჟიმი“ გახუარდრული ვადმო... ალბათ, ისიც ანათ ბინძურ ჯურთმულშია აქ სადმე (წამოდგება, რამდენჯერმე დააკაუნებს კედელზე. პასუხი არ არის — აყვირდება). გიტცე, ამხანაგი გიტცე, გიტცე!

გეტცე. (შემთხვეული კედელს ყურს მიადებებს) ვინ ხარ, ამხანაგი, წყნარად?!

პანსი. (გახარებული). მე ვარ, ბაიმიღერი! შენ სად ხარ, როგორია შენი კამერა?

გეტცე. აქვე, შენს გვერდით, ძალიან ცუდია...

პანსი. გუემოდა როგორ მცემდნენ?

გეტცე. (ხალეობიანად) კი, როგორ არა, მაგრამ არ ვიქცობდი, მის თუ იყავი... თუმაა, გგ რა ცემა იყო... მოცმხედ იმისთვის, რაც ღამით იქნება.

პანსი. (შემთხვეული, თავისთვის) რა უნდა მოხდეს იმაზე უარესი, რაც ახლა განვიცადებ?!. შენ კიდევ რამდენ ხანს უნდა იყო აქ?

გეტცე. იქნებ ტანჯვის ვადა განუსაზღვრელია...

პანსი. სისუბტი გეტცეის მგობრობა! ის რას გავს, მარტო შენ ხომ არ ხარ ამ დღეში, გამხვევდი...

გეტცე. (დაბნეული) არაფერია... გავილის, ერთი ეს მითხარი, შენ როგორღა ჩუვარდი ხელში ამიკაპა... კეპა?

პანსი. მავას ნუ მეთხავ. ბრძოლამ გავიციტავ, საკუთარი რიგების სწონინდებე აღარ ვფიქრობდით, მტრები შემოგვეპარნებს. ვილაც უწინდობა გავცავ?

გეტცე. რა ამბავია გარეთ, როგორ ძიხის უშუბა?

პანსი. გარეთ? მანდამანდ დიდი განსხვავება არ არის მივინთ და გარეთ. ტერიორი მავლარუსნასეთი დასტრიალებს თავს ყოველ კეთილსინდისიერ გერმანელს. განსაკუთრებით გვედგობან ჩვენ, კომუნისტებს. მაგრამ ბრძოლა მანაც გრძელდება. პარტია ახერხებს ანტიფაშისტური ძალების დარაზმებას. ცხანდა, არც აქ უნდა გავხდეთ მათი ყურმოჭრილი მოხები...

გეტცე. აქ? აქ ვერაფერს იხამ, აქ ჩვენ უძღუნენ ვართ. პანსი. არა, მგობრობა, აქ საკამოდ ვფერენ ვართ. უნდა დაეუკავშირდეთ ერთმანეთს და წინააღმდეგობა გაუწუროთ ჯალათებს რითაც კი შეგვიძლია...

უცხე საშინელი ყვირილი ატყდება. გეტცის კამერა ჩანხლდება. განხლდება კამერა № 3, ხალაც სცემენ რამს. პანსი მეორე კედელთან მიიხვეწის.

რამი. ვაი, ვა-ა-ა-ი! რა დაგიშვეთ, რათა მკლავო!..

II მოიერიშე. გაჩუმდი, წითლო არამზალებ! აქედანვე იქნე! ჰეჰე! არ გასწავლო, ქვიჩის დაამცემი გაიზრდები!.. (სცემს, რამი ყვირის).

პანსი. ეს ხომ რამია, მიხელის ბავშვი!

რამი. (ღონენიხილი) გამიშვით, გა-მი-შვით! რა გინდათ ჩემება, რა დაგიშვეთ... (პანსი მწუხარებისაგან თავს დაბრის).

ახალგაზრდა მოიერიშე. როგორ თუ რა დაგვიშვე, გვერმა მოიერიშის ცემა შეგჩნებდა?! (გაღლიან. ამ დროს გავიხის უღამხედველი და ღია კარებში დაინახავს რამს).

ზედამხედველი. (ახალგაზრდა მოიერიშეს) რატომ არის ის ბავშვი აქ?

ახალგაზრდა მოიერიშე. მან მოიერიშეს სცემა. ზედამხედველი. მართლა?! (რამს). რატომ სცემე, ბიჭო, მოიერიშეს?

რამი. (ძლივს წამოიწებს) მიუნხენის საპაკიმროში მოიერიშეებმა უმოწყალოდ მცემეს და ფეხით მიიღოვდნენ. ამ დროს ჩემდა უნებურად ხელით შევეჭრე ერთერთ მოიერიშეს, და აი ეგინი თვის უწოდებენ მოიერიშის ცემას, მაშინ როცა ათობის გრინობის დაკარგვამდე წიხლით მივლავდნენ.

ზედამხედველი. (ახალგაზრდა მოიერიშეს) დახს, მე ამას უკულო დაეუჭრებ, ვიდრე იმის, რომ ამ ბავშვმა მოიერიშეს სცემოს და საერთოდ ცემის შესახებ ამ ულარაკიც არ შეიძლება. მე რომ ვყოფილიყავ მის საგარეო, სწორედ ასევე დავიცავდი თავს. გადაიყენეთ ახლავგ ეს ბავშვი ბარაკებში, აქ კი მოათავსეთ პაკიმარი ფრიც დრესელი (გადასის).

პანსი. (გამოეკვება). დრესელი?!. ისიც აქ!.. (რამი გაყავთ. შემოყავთ დრესელი. მოიერიშენი გაუღუნ თუ არა, პანსი კედელს აკაუნებს) ფრიც, გემისი. ფრიც?

დრესელი. (გახარებული). მესმის, პანსი ხარ?

პანსი. აქ რატომ მოვიყავნენ, შენ ხომ ნიურბერგის საპაკიმროში იჯექი, ამასთან მეთნი სასჯელის ვადაც გაგითავდა?!

დრესელი. ვადა? არ იყი ამათი ამბავი?!. ახალი „ბრძოლდებია“ გამომიხიბეს. ერთი დღე მიუნხენის საპაკიმროში გაბატარე, იქ ბჭერი ნაცნობი ვახვ. პანს,

შენთვის წერილი მაქვს დიმიასკან... (გარედან ისმის ყვირილი).

სქელი მოთიერიშე. (გარედან) სად არის დრესკელი, მისი სახელი შენთვისაა... სად არის, სად? დრესკელს კამერას კარებში ვახალბეი ავლავებდებო.

სმა გარედან. პაკიშირი დრესკელი აქ არის...

სქელი მოთიერიშე. (გამორჩენდა კარებში) ა-ა-ა, მრავალი!

სცემს მათხაობა. დრესკელი ყვარს. კარებში მოივარდენენ დგანან და ერთობიან სანახაობით. ჰანა მწარედ განიცდის ამ სურათს.

სმე ბი. ასე!... პირისახელი!... დაე იყვიროს, გაიგებს როგორ უნდა წინააღმდეგობის გაწევა...

სქელი მოთიერიშე. (როცა გულს იხვრებს) კიდევ შემომავლითხებ? (მიდის კარებისაკენ).

სმე ბი. ბაიმღვრთნაც შედი, ჩივ აქვეა...

სქელი მოთიერიშე. რა მინდა ბაიმღვრთან, მისი დანახვა კი არ მსურს... (დრესკელს კარებზე ჩაბნელებდა).

სმე ბი გარედან. არა, ბაიმღვრთი უთუოდ ნახე... როგორ, მაშ იმას გვირგვინი არ უნდა დაუხლოო?! აი, აქ არის, შედი... (ძალით შეადგებენ ჰანის კამერაში).

ჰანსი. (შუაზე გაჩრდობდა და უპატავებს) პაკიშირი ბაიმღვრთი აქ ვარ!

ამით ისარგებლებს სქელი მოთიერიშე და მუცელში წახლსა ჰკრავს ისე მაგრად, რომ ჰანსი წაიქცევა.

სქელი მოთიერიშე. მე შენ კარვად გიყნობ... (ერთ-ერთ მითიერიშეს) გაუჩრდი ზურგი, რომ ვცემო! (მითიერიშე წელში მიხრის შუაზე გაჩრდობდა) აბა, დაწე! (ჰანსი დაწევა. სცემს მუშტებით. შუაღვე წიხის კვრით კუთხეში მიაღვეს, თვითონ უკან დაიხვებს. რეკლუდერს ამოიღებს და უმიზნებს). წამოიღე!... სწორად გაჩრდობ!... (ჰანსი უნაკლად ასრულებს ყველა ბრძანებებს) შემობრუნდი! (ჰანსი ზურგიან გაუჩრდობდა. რეკლუდერს შეინახავს, მივა ახლოს და ყურში ჩასასხებს). ტყვისი ღირსი არ ხარ. ხვალ დღის შვიდ საათზე ჩამოგასრნობენ. (გადის).

ჰანსი. რა უნდა მოჰყვას დამს? უკიდურეს შემთხვევაში სიკვდილი. (შეხედავს მაწარს). ამ გზით კი არა, ამაზე ფიქრიც არ შეიძლება!... ეს რომ მოხდეს, რას იტყვის პარტია, მუშათა კლასი... „ნებაყოფლობით“ სიკვდილი მუშების თვალში ნიშნავს უკან დახვება იმ აუცილებელი შედეგების წინაშე, რომლებიც გამომდინარებობენ რეკლუციონერის მოქმედებიდან (პაუზა).

სურათი მეორე

საშენ მასალათა კარიერი. ირგვლო ტყეა. პაკიშირებს შუადღის შესვენება აქვთ. მოსობობით მალღობზე სხედან მოთიერიშენი. წინა რიგში არიან მახელი, ფირნერი, ნიშტრფალი, კოჭლი კაცი, ფორსტერი და რამი.

მიხელი. პირველი მსოფლიო ომის დროს აქ, დახაკს ტყიან კუნძულზე, ააგეს თოფის წამლის ქარხანა. ჰიტლერთან ასლა აქ ჯოჯობების ქარხანა ააგო, მონობის კედლით შემორტყმული.

ფირნერი. მონობის კედლი ჩვენი აშენებულა და ჩვენი უნდა დავანგრეთ.

კოჭლი კაცი. თუ მივიშვებს იქამდის. აშენების დროს ძალით გვერტებოდნენ მისკენ, ასლა კი ხიშტებით იცავენ.

ფორსტერი. თუ ასე განაგრძებს, ვერც ერთი ცოცხალი ვერ გავალთ აქედან.

მიხელი. ყველაზე მეტად ბაიმღვრთის ბედი მაჭიქრებს. ის აბრა კარეს არავფის მოსაწყავებს.

ფირნერი. იცით ასალი ამაგვი, ხუნგლინგრმა დღეს დღით თავი ჩამოხირონ კაჩერში.

ნიშტრფალი. (ზისულ) ის ერთობ სულმოკლე აღმირნდა. წამების დროს მისი ყვირილი ცას სწვდებოდა.

მიხელი. მოთიერიშენი მასზე განსაკუთრებით გაბარებულეები იყვნენ. ხუნგლინგერი 1920 წლიდან ნაციონალ-სოციალისტური პარტიის წევრი იყო და თვალსაჩინო როლს თამაშობდა ჰიტლერულ-ფუნქციონერთა სკოლაში. მაგრამ ხელისუფლების სათავეში მოქცევის შემდეგ ფაშისტებმა პოლიციის ოქმიბიდან გამოარკვიეს, რომ იგი ჯაშუში ყოფილა.

ფორსტერი. ვინ იცის როგორ უმოწყალოდ სცემენ ბაიმღვრთს, მაგრამ მისი ხმა არ გაივლიდა.

ფირნერი. ის ნამდვილი გმირია. ტყვილად კი არ უწოდებენ ბიუნგელი მუშების მას მერიე ტკლმანს.

მიხელი. როგორმე უნდა დაეკავებინდეთ ჰანსი და რითიმე დაეხმარათ.

ისმის საუკრის ხმა, დასვენება დამთავრდა.
I მოთიერიშე. აბა, იმუშავეთ, ზარმაცებო, ჭერქვეშელებო!

კოჭლი კაცი. ამასაც ვითომ დასვენება ჰქვია, სულის მოთქმა არ გვეცლია!

ასალგაზრდა მოთიერიშე. (ნიშტრფალს) აი იქ, იქ მოხარე? მანდაც რბილია! მას კიდევ იქით გადადი! (ასე შეშოატარებს მთელ კარიერს). ძაღლი, ბედი გაქვს, ილილი სამუშაო გხვდება! (მოებრუნება ყველას). რას გაუშვებულხარ, იმ-ილლი! აბა, წამოიწყეთ! (ერთ-ერთი პაკიშირი იწყებს ფაშისტურ ძიხს).

მიხელი. ეს ნაძალადევი სიძღვრა ღოგის ზარიით უზუსტეს ყურებში.

ფირნერი. მოდი, ავურიოთ.

მიხელი. როგორ?

ფირნერი. როგორ და, ჩვენებური წამოიწყეთ.

ფორსტერი. ჰაი დედა, რა სიერი იქნება!...

მიხელი. სცადეთ, ოლიონდ ფრთხილად, არ შეგატყობ...

ფირნერი. (ფორსტერს) აბა, მომხმარე... (შეუმჩნევლად წამოიწყებენ „წითელ ვედინგს“).

ასალგაზრდა მოთიერიშე. (ყვირილით) შეწყვიტეთ, ახლავე შეწყვიტეთ სიძღვრა!... არ გაბედოთ ხტის ამიღვება (ჩამოუვლის კარიერის შუქარის თვალით) თქვენი არაფრის ღირსი არა ხართ...

ფორსტერი. (თავისთვის) აბა, რა გეგონათ! თუ თქვენ ჩვენი წამებით ერთობით...

მიხელი. ხელის გულეები დამიბებრდა წერაქვის ცვიმით. მუშობის ვინმეს ნიშნავს შეგუცვალთ, ვათ თუ არ მოიქონის რომელიმე მათგანს.

ასალგაზრდა მოთიერიშე ღლინით, ხან მუქარით თავს დასტრიალებს ყველას: ზოგს წახლს ჰკრავს, ზოგს კენებს ცეკრის და როცა თავში ან სახეში მოატყავს, უხარია, იცინის.

II მოთიერიშე. (ფირნერს) შენ ვი, მაწანწალავ, მოდი აქ! (ფირნერი მიიბრუნებს და წაიქცევივება). შენ ვინა იყავი?

ფირნერი. არავფობს მითქვამს, რომ კავშირის მდივანი ვიყავი. იგივე მაქვს ჩაწერილი ანკეტაშიც (გაბრუნება).

III მოთიერიშე. შესვლეთ ამას, იუკადრის!

(ყვირილით) აქ მოეთრიე!... (ყინვრი კვლავ წინ გაეჭიმება).

I I მთიერ იშვე. ებრაელი ხარ? ფირნერი არა!...

I I მთიერ იშვე. ებრაელის ცხვირი გაქვს. (ცხვირში ხელს მოკიდებს) გვაკალე, მოვიცილო შენი სასაგვე-ლო პირისასის ჩასამტვირველი.

ფირნერი. პატრონ გუშავო, განა ადამიანი ცხვირით გამოიწნობა!

ახალგაზრდა მთიერიშვე. (მივა ფირნერთან) ადამიანი არა, მაგრამ ძაღლებს კი გამოიწნობენ ხოლმე ცხვირით. (გაბრტყავს სახეში. გუშავები იცი-ნინა). მავ ლაპარაკ გირჩენია იმუშო წყაიორად...

მისხელი. (ფირნერს) შეილო, თაფი შეიგავი და ნუ შეგბრუნებ ხოლმე სიტყვას, უარესს გიზამენ.

ფირნერი. (გულმოსული) კაცი ხომ თვევი არ არის, რომ პირი წყლით აივოს, აღარ იტყვს ეს ოხერი გული!...

ფორსტერი. აივოს მოთმინების ფილა. ამდენი ტან-ჯედა დაღინვა სად გაგონილა!... თუ კიდევ ვაგებდეს რამე, აღარაფერს მოვრედი და ქვას მუღმლი ვთხოვთშავ რომელიმე მათგანს (მოავრებს ცარიელი ვაგონები).

ახალგაზრდა მთიერიშვე. აბა, დატვირთეთ ვა-გონები! (ხიზით მოთუშავები ტვირთავებ ვაგონებს) სწრაფად, სწრაფად!

I მთიერიშვე. (კოჭლ კაცს) ეი, შენ, ფეხმართალო, მოდი აქ! (კოჭლი კაცი ძლივს მივა და გაუჩერდება წინ). საბავლო, ფეხ დაწეოე წერილი ფიურების წინააღმდეგ?

კოჭლი კაცი. არა, მე პოლიტიკური რედაქტორი არ ვარ.

I მთიერიშვე. მაგრამ შენ ხომ იცოდი მის შესახებ, ძალო!... (თოფის კონდახს დაარტყავს ნატყვს ფეხ-ში). კაცი კაცი წაიქცევა. პატარები შეუფრავებით თავებს დახრიან) რატომ არ აცხობე პოლიციას დრო-ე!

კოჭლი კაცი არაფერს უპასუხებს. მიწავ ფოფხვით გაბრუნ-დება. გუშავები იცინიან.

ახალგაზრდა მთიერიშვე. (სიცილით) შეხედეთ იმას, შეხედეთ როგორ ბავყავით მიხტის!...

ფირნერი. მეტის სთომენა შეუძლებელია. რომ ითა-ვებდეს ვინმე ხმის ამაღლებას, ერთი კარგად გაეუ-სისხლოსანდლით პირისასეს იმათ.

მისხელი. იქონიეთ მოთმინება. (გაიხვდავს ნიმერფა-ლისაკენ) შეხედეთ იმას, ნიმერფალს სულს ათ-ხვეს. (ფირნერს და ფორსტერს) თუ რამე მიხდა, რომელიმე თქვენგანმა უნდა ისარგელოს შემთხვე-ვით და გაიქცეს. უამბეთ ამხანაგებს ყველაფერი, რაც აქ ხდება. კარგი იქნება თუ ამ ბავშვსაც თან წაიყ-ვანათ. (მოუთითებს იქვე მდგომ რაზმზე).

ახალგაზრდა მთიერიშვე. (ნიმერფალს) შევადგე ის ქვა ვაგონზე! (ნიმერფალი ვეებერთელა ქვას ძლივს ღებს ვაგონზე). ახლა მძლი აქ, სწრაფად! ეს ქვა წაიღე!.. (მოუთითებს უფრო ღიდ ქვაზე). შენ დატვირდებ ახალი ფეხების გამოშობა, უმნი ძალო! (მოიერიშენი იცინიან).

მე-3 მთიერიშვე. ძალიან ბიჭი იქნება თუ მეგ ქვას ასწვებს.

მე-4 მთიერიშვე. მეტი რა გზა აქვს. (ნიმერფალი ებლაუქება. მაგრამ აღვილიდან ვერ ძრავს).

ახალგაზრდა მთიერიშვე. სწრაფად, ძალო, სწრაფად!

მისხელი. ყოველ მათგანს თავისი მსხვერპლი ჰყავს. განა ერთი კაცი მოვრეგე იმ სიმძიმეს!... (ველარ მო-ითმენს და მიეშველება. ორნი ძლივს შეავიკრებენ ქვას ვაგონზე).

ახალგაზრდა მთიერიშვე. (გაბრაზდება). პა, რაო, შეიცილა, ბებერი ძალო!...

მისხელი. შეილო, როგორ გგონია, განა მე ადამიანის გული არა მაქვს?! არ შემოძლია დამშვიდებით გუ-ყრო ადამიანის წამებებს. რა გუყოთ, რომ პატარები ვართ, ნათუ პირუტყვივებით უნდა მოგვექციო... ესეც არ იცოს, ჩვენ ხომ სისხლის სამართლის დამნაშავენი არა ვართ, რომ ამ ქურთურ სიტყვებით ერთად ფიზი-კური შეურაცხყოფაც ავიტანო. ახალგაზრდა ხარ. კარგად დაფიქრიდი რას ჩადისარ. (მოიერიშენებს) იკ-მართე რისი უფლებაც უკავი მივიცი თავს, თორემ ცუდი საქმე დატრიალდება!.. (პატარები მუშაობენ შეწყვეტენ).

ახალგაზრდა მთიერიშვე. გაწუმები, ბებერი ძალო! არ მოვწონს განა ჩვენი მოპარობა? ძალიან კარგი, ყოველდღე ამას პატრონ კომენდანტს თოხანებზე და ის მიშვილივით ხატონ წამოს. (სახეში გაარ-ტყავს მისხელი სიმწრისაგან თავს დახრის). მეამბო-ხვეს!..

I მთიერიშვე. როგორ, ავტიციას ეწვევა?!

I I მთიერიშვე. ამბოხებას აწყობს!..

მე-3 მთიერიშვე. მაგან, ალბათ, წესდება კარგად ვერ მოუხდინა. მოხუცი, ყურს თუ აკლია! (მოიერი-შენი იცინიან).

ფირნერი. ვაი ასეთ სიცოცხლებს.

რამი. (ქვას აიღებს და ყვირობით). კმარა ამდენი დამ-ცირობა, რატომ ხელი არ შეიკამბება ზედი!.. (ესერის ახალგაზრდა მოიერიშეს).

ფორსტერი. (პატარებს) რამ გავაშტებთ. უბედუ-რებო, დასცხეთ ამ ბანდიტებს!

ქვას მისერის რომელიმე მოიერიშეს. პატარები მისცვო-დებთან მოიერიშებს, განაარაღებენ და სცემენ. ერთმა მოი-ერიშემ მოასწრო ოთღის გასროლა.

რამი. (აგრემლებული მივარდება მიხელს). მამა, მამა!..

მისხელი. (დააკოცნის) შეილო, თავს უშველეთ!.. (ფორსტერი ხელს მოჰკიდებს რამს და ტყისაკენ გარბის).

ფირნერი. (წამოაქცევს ახალგაზრდა მოიერიშეს) ძალო, შენ ის არ გიყო, რომ ამდენს გაამუშავებ. იქმსაც მიჰაკი ხელი... გინ მოგცა ანდენი უფლება?! იქნებ გგონოთ თქვენი შიშით დაკარგეთ წინააღმდე-გობის უნარი!.. (სცემს).

ნიმერფალი. ფირნერი, მგობობო, გნხოვ, გემუშა-რები, ეგ მე დამითმე... (წამოაქცევა ახალგაზრდა მო-იერიშეს) ამ არამზადამ მოხვინება არ მომცა დღეს... (სცემს).

მისხელი. (მალღობზე შედგება) შეჩერდი, შეჩერდი! გონს მოდი, ამხანაგებო!

ფირნერი. (თოფს აიღებს) ცოცხალი თავით არ და-ვინებები!..

ყველა პატარა, რომელიმე იარაღ აქვთ, გვერდში ამო-უღებია.

მისხელი. აბა, ძმებო, თქვენ მაინც უშველეთ თავს!.. იმათ კი ჩვენ დაუხვდებით... (ფირნერს) წინ წასუ-ლებს მიეხმადეთ, რომ მშვიდობით გავიდინე აქედან. წაიღეთ, გისურვებთ გამარჯვებას!..

ფირნერი. ნახვამდის, ძია მიხელ!.. (გაღებხვევა) ყო-ჩაღად დახვდით მტერს!..

მიდის, თან მიპყვებიან ნიშარფალი და სხვები, ვისაც იარაღი აქვს. პატიმრები სიხარულით აცილებენ.

მ ი მ ე ლ ი. (ქრეშლი მოადგება თვალზე) ნახვამდის!.. (შეობრის ფოგელი რაზმით).

ფოგელი. (ყვირილით) ეს რა ამბავია?! (ახლაგაზრდა მოიერიშეს) რატომ არ მუშაობენ პატიმრები, ვინ გაისროლა?..

ახლაგაზრდა მოიერიშე. (მხრებში ტკივილს გრძნობს) ბატონო ოფიცერო, პატიმრებმა აჯანყება მოაწყვეს!..

ფოგელი. აჯანყება? (მუქარის თვალით გადახედავს პატიმრებს). დღამწინათ ასლაგი, თორემ გუბრამინე გესროლონი!..

მ ი მ ე ლ ი. ჩვენ წინაწარვე ვიცოდით, რომ ასე იქნებოდა. ბატონო ოფიცერო, აქ არავითარ აჯანყებას იერიში არ ჰქონია, ის ცრუობს!.. (მოუთითებს ახლაგაზრდა მოიერიშეზე) მოხდა პატარა გაუგებრობა, რაც გაბოშებული იყო პატიმრებისადმი მოიერიშეთა უკანონო მოპყრობით (განზრახ აჭიანურებს, სურს მოიერიშეთა ყურადღების მიპყრობა) ჩვენ დაგუბრულდებით საშუალოს, თუ იმის პირობას მოგვცემთ, რომ ადამიანის ელემენტარული უფლებით მაინც ვისარგებლებთ. რაც მთავარია, ჩვენ მოვიტხოვთ ბაიშილერის გადმოყვანას ბარაკებში...

ფოგელი. (მოთმინებიდან ამოსული მივარდება და გატკივანს) გაჩუმდი ღორო!.. (ახლაგაზრდა მოიერიშეს) ეს იყო შენი პირობა... (ზიზილით) რას გავხარ, საკუთარი თავისთვის ვერ მოვიგვია.

ახლაგაზრდა მოიერიშე. (ტანსაცმელს ისწორებს. დარცხენით) ბატონო ოფიცერო, პატიმრებმა ქვიბი გვესროლეს, იარაღი აგვიარეს და გაიქცნენ!.. (ხელს ვაიშვერს ტყისაკენ).

ფოგელი. გაიქცნენ?! მერე და რას გაჩერებულხარ გიორგით!.. სასწრაფოდ განაკაში... წაიყვანე რაზმი და მოიტყვე. გახსოვდეს, ერთი საათის შემდეგ ვაქველები ცოცხალი უნდა ჩამაბარო... ამათ კი მე მოვუგლო.

ახლაგაზრდა მოიერიშე. მესმის, თქვენო კეთილშობილებო!

გაღის, უან მიპყვება ახალშობილი რაზმიდან ათი მოიერიშე.

ფოგელი. (მივა მიხელთან) ბებერო ძალო, აჯანყებულხარ მეთაურობიდი?.. (გაარტყამს სახეში).

მ ი მ ე ლ ი. (შევიძებ) მე სიკვდილის არ მეშინია... ვალათობო, მაგრამ...
ფოგელი ესვრის. მიხელო დაიკვამ. პატიმრები მუხარებთ დაპყრობენ.

მოძვედაბა მისამი

სურათი პირველი

კომფორტული კაფე-რესტორანი. წინა რიგში — უცხოის მაგიდასთან — სხედან დიმი და ელენი. უკრავს ჯაზი. ესტრადაზე ცაპაიანე.

დიმი. (ნერვიულობს) შტრაიხი იკვიანებს.

ელენი. ტყუილად ნერვიულობ, ხომ იცი, არ დიდარუნდება, ვიორად დავალბას არ შტრაულებს.

გრეტხი. ბატონებო, ბატონებო, იმხიარულეთ! ჩვენ, გერმანელები, რჩეული ვერ ვართ მსოფლიოში... არ ვერშეგვის მოწყვნილობა!..

დიმი. (გაბრაზებული) მესამე იმპერია ზეიმობს!..

კარგები გამოინდება შტრაიხი.

ელენი. (დინამიკს შტრაიხის გახარებული) აი, ისიც! დიმი. (მოუთმინლად) როგორ არის საქმე? შტრაიხი. (ამყად ჩაიქნევს ხელს). ჯაშუში. ჯაშუში. უნტერლიტიერნი ჩაბარდა ემმაკს. დიმი და ელენი. (შვებით ამოსიუნიქვენ) ძლივს! შტრაიხი. საზიზლიანი... გავიძალიანდა... არ მოგეყვებოდა.

დიმი. წლები განმავლობაში სარგებლობდა ჩვენი უდარდლობით და ფულზე გყავიდა. (შეამჩნევს, რომ თვებსი მათკენ მიდის. სწრაფად შევლვის სატრაის თებს). ხამალა შტრაიხი!.. დახს, თუ ასე გაკრძლვდა, უარს ვიტყვი თქვენს უპზრო წამოწყვიანება და უკან მოვიტხოვ ჩემს ორას ათას მარკას... გრეტხი. (ელენს) ფრაუ, ვთხოვო!

საცკავად გაიყვან. ელენი ვადახედავს დიმი, რომელიც თანხობის ნიშნად თავს დაუქნავს.

ელენი. (გაქვევება) არ დამხრახოთ, თუ ღირსეულად ვერ მოგვევით!.. კარგა ხანია!.. (ცეკვავენ).

გრეტხი. ო-ო, ლამაზო ფრაუ!..

შტრაიხი. (გავკრებულს) რატომ მივიც ელენს ამის უფლება. (ზიზილით უყურებს მოცეკვავეებს) რას გავს ეს!..

დიმი. (ღიმილით) დამშვიდიდი, ყმაწვილო, ასე აჯობებს... თუ შეგიძლია ადეკი და შენც რითიმე დაიმეგობრე ეს უსაშური ხალხი.

შტრაიხი. (გულმოსული) დამცინი?

დიმი. გვეყოფა ბავშვობა, გაჩუმდი. მუდამ მკლავებზე იყურებ და გაქვევავზე გიჭირავს თვალი, როცა, პირებით, ასეთი ხალხისაკენ უნდა მივიწვევდ. რათა საფურად იყოლოთ ისინი შტრაიხს სახიფათო მოვალუობის შესრულების დროს. ამასთან რა ჩხუბის ადგილი მონახე აქ?! (შტრაიხი ნაწყევნია).

გრეტხი. (ადგილზე მიაკლავს ელენს) დიდებულა, დიდებულა!.. ბატონებო, ფრაუ ელენ მესამე იმპერიის სამაყო მოქალაქეა!.. (ხელზე ვამბორება, მიდის).

დიმი. (შტრაიხს) იცი თუ არა რას ნიშნავს ჩვენთვის ეს სიტყვენი?

შტრაიხი. (უხერხულად გრძნობს თავს) თავი გამანებეთ, თქვენსას ვერაფერს გაიკვებს კაცი.

დიმი. (გაუღიმებს) აბა, რა გგონა? (პაუზა) ეჰ, ყველაფერი კარგად მიდის, მაგრამ ბაიშილერის ამბავი ვერ გავიგეთ. ნეტავ მიიღო თუ არა ჩვენი წერილი.

ელენი. გუზნი ვერტა მოვდა ჩემთან და მაცხენა, რომ ჩვენი ნახვა სურს დახუდან გამოქვეულ კომუნისტ ფორსტერს.

დიმი. (გახარებული) მერე რატომ აქამდის არ მითხარ?! (შტრაიხს) იცნობ მას?

შტრაიხი. როგორ არა, ყოფილი რკინიგზელაა, საი-მადო ამხანაგი. მეგონი მესამე თვეა დახუდაში იმყოფება, საინტერესოა, როგორ მოახერხა გამოქვევება?!

ელენი. პირდაპირ ვერტასთან მისულა მოხუცი მიხენის შვილითან ერთად, რომელიც აგრეთვე ბანაკში იმყოფებოდა. (ღიმილით) მეგონი ვერტასა და მას შორის რაღაც არის. მე ისინი აქ დავიბარე დღესათვის...

შტრაიხი. (შეაწყვეტინებს) ეს რა გაუფრთხილებლობაა, უცხო პირი ჩვენიანს!.. ხომ იცი რა დროა, მეტი კი არ უნდათ გესტაპოს აგენტებს — ყველას ერთად მოგვიყვამენ ხელს. ჩემი სამსახური ხომ დავიარგა და გვ არის.

დ ი მ ი. ამან კიდევ დაიყო უდავროს გაფრთხილებები. არაფერიც არ მოხდება... (ელენს) მოვა კი? მას ალბათ ყველაფერი ეცოდინება...

ე ლ ე ნ ი. მოვა, უთუოდ მოვა. თვით გერტა მოიყვანს. (შტრაისს) ვერაფრისა გეფიქრებათ, მე დავარიგებ გერტა როგორ მოიქცენს.

დ ი მ ი. მაშასადამე, გუცდით მათ!..

ე ლ ე ნ ი. აუცილებლად.

გ რ ე ტ ხ ი. (ორკესტრს) მაესტრო, ბატონო, მაესტრო! ნუ დავგაბრუნებ ამ სიმღერებში... მოგვეცით ახალი, აი... თანამედროვე გერმანული პანგები.. (ორკესტრი ასრულებს ბულვარულ ცეკვას) აი, ეს მესმის (ცეკვა, ცეკვა ბატონო!)

შ ტ რ ა ი ხ ი. (უკვებ გაახსენდება) დიმი, ამას წინათ გნახე ქუჩაში მოიერიშეთა ტანსაცმელში. საკვირველია, როგორ მოხდა ეს?

დ ი მ ი. რას გვიან როგორ მოხდა, მე ხომ კომუნისტი ვარ, ხომ უნდა შევასრულო პარტიული დავალებები, ვანა უმიხოს რამეს გავხვდები?!

შ ტ რ ა ი ხ ი. (განცვიფრებული) ნუ ლაპარაკობ სისუფლებს, რას იტყვის ცენტრალური კომიტეტი ჩემ გაფრთხილეს ამბავი! ბაიბლური ასე არ იქცეოდა, მგობრბართ. მეც კომუნისტი ვარ, მაგრამ როდესაც ამას წინათ საპატიო თავდაცვის მანევრების დროს მომანდგეს ერთ-ერთი საგუშაგოს მეთაურობა, ავადმყოფობა მოვიმჩიეზე უარი ვთქვი. როგორ, მეტი საშე არა გვაქვს, რომ ფაშისტებს არ ვემსახუროთ?!

დ ი მ ი. (ღიმილით) ეგ ვერაფერი კომუნისტობაა. იმ დროს, როცა მოიერიშეთა ტანსაცმლით ერთ-ერთ ნაწილს მიეყვებოდი ქუჩაში, პორტფელში „როტე ფანსე“ უკანასკნელი ნომრები მიყუპ. არა მგონია, რომ მაშინ ვინმეს რაიმე გჭიკ ავად ჩემზე. შენ კი საუკეთესო შემთხვევა გავიგებთ ხელიდან. საუკუთავაზე ყოფნისა შეგეძლო მთელ რიგ ამხანაგებთან გაემიხის დამყარება და ანტიფაშისტური ფურცლების გავრცელება.

ე ლ ე ნ ი. უკეთეს გეტყვი: ამას წინათ, ბერლინში ყოფნისას, შემთხვევა მომივა დავსწრებოდი საპატიო-ქიშიური თავდაცვის მანევრებს. რაც იქ ენახე, ჩემს სიცოცხლეში არ დამავიწყდება. როცა ის ვეგებრთელ ქალაქი წყვდიადმა მოიკვა, ახალგაზრდა ანტი-ფაშისტებმა დაიწყეს ომის საწინააღმდეგო ფურცლების გავრცელება. ისინი დადიოდნენ ქუჩებში ჯიბის ფარგნით, ფიგურაგებდნენ და ხანძრის შესახებ ყალბი ნიშნების მიცემით მოსვენებას არ აძლევდნენ მოსოციას და მუხანძრებს. შედეგე, როცა ბერლინი კვლავ განათდა, მოაბიტის რაიონში სახლის კედლებზე გაკრული იყო ლოზუნგები: „გათავისუფლეთ ერშესტ ტელმანი!“, „სამხედრო ბევარის ნაცვლად მიგვიყვით სამუშაო!“

დ ი მ ი. ცხადია, ამას მოითხოვს მომენტის თავისებურება. საჭიროა არსებულ პირობებთან შეგება, ლეგალური საშუალებების გამოყენება. ბაიბლურის ჩავარდა კარგი გაცვეთილია ჩვენი. ჯამუშებს — შხამან გველბის აპარებზე ჩვენს რიგებში. ვინ იყო უნტერლუბნერი? უზნეო პროლოგარი, გენტლობასკან ფულის შემსყიდელი მონა. მართალია მას მიეწოლო სამაგიერო, მაგრამ კიდევ აღმოჩნდებიან გამცემლები, თუ არ გამოვალთ ვიწრო ნაჭუჭიდან, არ გავაფართოვებთ გავლენის სფეროს.

შ ტ რ ა ი ხ ი. (დარცხვნით) აქამდე მე ამ საკითხს ვუდგებოდი პარტიული ეთიკის თვალსაზრისით.

დ ი მ ი. ე-ე-ქ, ეთიკა, ეთიკა! უნდა ვიცოდეთ სად იწვიება და სად თავდება ეს ეთიკა... (პაუზა) მაგრამ უნდა რას ამის დროა. (გარშემო იყურება) როგორც იცით მე მხოლოდ გუშინ დაგებრუნდი ცენტრალური კომიტეტის პლენუმიდან. დავგავალეს, რადაც უნდა დავიჯივდეს ბაიბლური გამოცემათა ჯალათებს ხელი. დამ. არის ცნობები, რომ მას იქ უკიდურესად აწამებენ და აიძულებენ თავისი ხელით მოისპოს სიცოცხლე. აქაც თავს ვერ ვართ ვართ მუმშობას უნისოდ, ბევრი ორგანიზაცია დამშობს კარბადა მისული. ლოზუნგებით და მოწოდებებით ვერაფერს ვუშვებით. საჭიროა აქტიური მოქმედება.

ე ლ ე ნ ე. ამაში ფორსტერი დავგებრებარა.
დ ი მ ი. მარტო მისი დახმარება არ გმარა. ბანაკში სანდო ხალიხი უნდა გაიჩინოთ. (შტრაისს) აი, შენ შეგიძლია ამ საქმისათვის გამოიყვით შენი მამასხური და პოლიციელთა შორის დიდი ნაცინობა. თუ საჭირო იქნა ფულსაც ვიშოვნი.

შ ტ რ ა ი ხ ი. ფულით, ცხადია, ყველაფერი გაკეთდება. მაგრამ... დასაუში უმაგისდაც შეიძლება, რადგან იქ ყოფილა ჩემი ნიურნბერგელი მეგობარი, სოციალისტი არტურ მანი, რომელიც თურმე კაპიტრებს ასუფთავებს.

დ ი მ ი. ეს კარია, მაგრამ მასთან დაკავშირება ხომ გინდა?.. (შემოდიან გერტა და ფორსტერი).

გ რ ე ტ ა. ხომ არ დავიგვიანეთ? (ფორსტერს აცნობს იქ მყოფთ).

ე ლ ე ნ ი. (ღიმილით) მიხეცი, ცხადია, საპატიო იქნება... დაბრბანდით!

გ რ ე ტ ა. (ელენს) კოსტუმი ძლივს ვუშოვნე, ისე უხერხული იყო მისი აქ მოყვანა.

მ თ ვ რ ა ლ ი. ჯენტლმენი. (ფეხზე ძლივს ჩერდება). ბატონებო, ახლა ისეთ ხასიათზე ვარ, რომ უთუოდ ებრაელი უნდა გადაყვალაპო!.. (საერთო სიცილია).

ხ მ მ ბ ი. რამდენიც გსურთ, ასლავე მოგართმევთ!.. მერე რა გვერილი იქნება... ხა-ხა-ხა... (სიცილი).

გ რ ე ტ ხ ი. ამა, რა სასწენებელი იყო ახლა აქ ებრაელი, ხასიათის რე იუგუებო... მამ დავლითი არული სისხლის სადღეგრძელო!

ხ მ მ ბ ი. დავლითი, დავლითი!.. (სვამს).

მ თ ვ რ ა ლ ი. ჯ ე ნ ტ ლ მ ე ნ ი. აი, ეს მესმის! (სვამს).

დ ი მ ი. გაანადგურე პიტლურული პროპაგანდა...

ფ ო რ ს ტ ე რ ი. (გერტას) აქ ვერაფერს ვეტყვი მათ.

გ რ ე ტ ა. ამაზე დიშ მოვლავლავარს.

დ ი მ ი. (ყურს მივრავს მათ საუბარს) აქ თქვენი ლაბარაკი არც ამის საჭირო. ხვალ დილით გერტასა და ელენთან ერთად გამოსვლდებით რუკულის მეტალურგული ქარხნის გაფიცული მუშებთან და მათ უამბობთ ყველაფერს, რაც დასაუში ხდება. თქვენი ნათქვამი სასარგებლო გავლენას მოახდენს მუშებზე... ბაიბლურის შესახებ უთ იცით რამე?

ფ ო რ ს ტ ე რ ი. მეს ის არ მინახავს, ისე კი გამოივინა.

დ ი მ ი. გაგივინა!.. ეს არ გმარა... (შეფიქრიანდება, მიანტრდება ფორსტერს) ერთი ეს მითხაროთ: ფორსტერის ძალიან გუმიანიათ? (თვალს არ აშორებს).

ფ ო რ ს ტ ე რ ი. (გაწილდება) რაზე მიკითხებით ამას, ჩემში ბავარიანის სისლბი დულს!

დ ი მ ი. დიან, ვცნობ მაგ სისხლს. იცა რა მეგობარო, ხვალვე მოვიხდება უკან დაბრუნება ბანაკში!.. (ყველანი გაკვირვებით მიჩერდებიან).

ფ ო რ ს ტ ე რ ი. უკანვე ბანაკში, ჩემი ფეხით?!

დ ი მ ი. (მტკაცედ). დიახ, სპეციალური დავალებით. მაგრამ ყველაფერი ისე უნდა მიხდეს, რომ ფაშისტებმა არ გაიგონ შენი აქ ყოფნა. თითქოს სადმე იქვე ტყეში იმალეობდი და აღმოჩანის... ბაიმელი უნდა გვათავისუფლოთ, გესმის?..

ფორსტერი. კარგი, მაგრამ რა გამოგა აქედან, მე ხომ ისინი ერთ წუთსაც არ მაყოლებენ?

დ ი მ ი. შენი საკვდილი მათ არაფერს არტებს. ისინი ბაიმელურებს ეტანებიან. მისვლისთანავე უნდა „მოინანიო სოფლები“ მათ წინაშე, „ერთგულუბა“ შეგაგონებ და ამით ახსნა ხანაკში დაბრუნება. მეორე მხრივ, უნდა მონახო შემცველი, რომელიც უშუალოდ განხორციელებს გეგმას.

ფორსტერი. კარგად ვიცი, რომ შეიძლება საკუთარ სიცოცხლედ დამიჯდეს ეს ნაბიჯი, მაგრამ რაკი საჭიროა, წავა! (დღიმი კმაყოფილი).

ს უ რ ა თ ი მ ე ო რ ე

ქარხნის ეზო. გაფიცულ მუშებს თავი მოუყრიათ სამხერხოსთან. აქვე არიან: ელენი, ვერტა და ფორსტერი.

ფორსტერი. (ჩამომჯდარა ფიცრებზე და კვება)... ასე გაიარა ორმა თვემ. ყოველ დღე მიჰყავდათ ახალ-ახალი პატიმრები და წამება თავიდან იწყებოდა. ცხადია, ჩვენ, ბარაკებში მყოფნი, ვერ ვხვდავით — რა ხდებოდა კამერებში, მაგრამ ვგრძობოდით, რომ უჩვეულო სიმკაცრე იყო. უკანასკნელ ხანს პარტიზანთა შორის გახშირდა თვითმკვლელობის შემთხვევები.

მოსუცი მუშა. მერე, თქვენ რა გულმა მოგიტოინათ, როგორ მიუშვით იქამდე!..

ი მ უ შ ა. გული რას გიშველის, როცა ძალა არა გაქვს. ფორსტერი. რა უნდა გეგუნა, ხიშტები ვეკონდა მოძველები. მოთმინებამ ყოველგვარი სახლავარი გადალახა, და როცა სახიზლარმა ასალგომის მოთიერი შემთავისი ბინძური ხელი ჭადარა მიხელზე აღმართა, პატარა ჩამმა ველარ მოთმინა და ქვა ესროლა ბანდიტს! (ყველას ერთად ამოხდება: ა-ა-ა-ა!).

მოსუცი მუშა. ნამდვილი ვაკაცი იზრდება! გე-2 მუშა. შესხედ, რა დროზე გამოსარჩლება მამას! მერტა. ვაცალოთ დამათაროს სათქმელი.

ფორსტერი. ეს საკმარისი იყო. უკვე აირია ყველაფერი: პატიმრებმა მოთიერიწენი გახიარდნის, მე კი ვისარებებელ და რამთან ერთად ტყისკენ მოგვრცხელე ვიღებულ შედეგებით... ბავში მშვიდობით ჩავუშვი მთელი მხარის. (მუშები მუშებით ამოიხურებენ). მ მ ე მ ი. იქაურობას გადაბრუნებდნენ თქვენს ძებნაში... რა ვაწილებულები იქნებით!..

ფორსტერი. აშხანავები ერთსულოვნება რომ არა, ძალეობი იქვე ამოვკვლავდნენ ყველას... (გამორჩევა პოლიციის მოხელე რაზმით).

პოლიციის მოხელე (რამხმ გააჩერებს მუშების პირდაპირ, თვითონ წინ გამოვა) მთავრობის სახელე წინადადებას გაძლევე დაუყოვნებლივ დაუბრუნდეთ სამუშაოს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაბრძანები მაქვს ძალას მიგმართო!.. (მუშები შეკვლავდებიან).

ი მ უ შ ა. ბატონო უფროსო, ჩვენ გადავწყვიტეთ, რომ არ დავბრუნდეთ სამუშაოს, ვინავე ქარხნის ადმინისტრაცია არ გააუქმებს ბრძანებას ხელფასის შემცირების შესახებ. გარდა ამისა, თუ თქვენც თანახმა იქნებით, დელეგაციას გავგზავნით მოსალაპარაკებლად.

პოლიციის მოხელე. თქვენთან სალაყოფიერე მოვსულარ. უკანასკნელი პირობა — თქვენს დელეგატებს მიიღებს ადმინისტრაცია, თუ დანარჩენები ახლავ დავბრუნდებით სამუშაოს.

მე-2 მუშა. მუშაობას არ დავიწყებთ მანამდე, ვიდრე დელეგატები არ დაბრუნდებიან. მ მ ე მ ი. სწორია!.. არავითარ შემთხვევაში დათმობაზე არ წავალთ!..

პოლიციის მოხელე. (ნერვიულობს) ნუ მაიძულებთ იარაღს მიეზართო!.. გირჩევნიათ დაიშალოთ ახლავე!..

ი მ უ შ ა. ბატონო უფროსო, იარაღი არა საჭიროა, ჩვენ ხომ არაფერს ვაპყვებით!.. ნება მოგაკეთოთ თხოვნი მიგმართოთ ბატონ რუპელს. თუ მიიღებს ჩვენს მოთხოვნებს, ხომ კარგი, თუ არა, როგორც ესენი (ხელს გაიშვერს მუშებისაკენ) გადასწყვეტენ, ისე მოვიპყვებით.

პოლიციის მოხელე. ენას ნუ წაიგრძობებ!.. (მუშებს) მამ უკარგი, დელეგატები ჩემთან წამოვლენ, მივიყვან ბატონ რუპელთან მოსალაპარაკებლად, ოღონდ აქედანვე გაფრთხილებ, რომ იქ ბევრი ყებდობა არ დაიწყონ და არ შეაწუხონ მისი აღმატებულება. აქ იქ სრული წესრიგი უნდა იყოს. (გადას. უკან მიჰყვებიან დელეგატები და პოლიციელები).

დ ი მ ი. (თვალს გააყოლებს) რუპელს ეწინაა ხელიდან არ წაუვიღეს სახმელი დავკეთები, და მზად არის ყოველგვარი მოლაპარაკება აწარმოოს მუშებთან. იგი ცდება, ჩვენ დავიწყებთ ხელფასის საკითხით, მაგრამ ამაზე არ შეჩერდებით. მალე უარს ვიტყვით თვით ამ დავკეთების შესრულებაზე. ხედავთ, აშხანავები, რა შეუძლია მუშათა კლასის ერთსულოვნებას! ფაშისტები უძლიერა იქ, სადაც საქმე ეგება მასების მთლიანობას.

მოსუცი მუშა. ეს რა ერთსულოვნებაა, ჩემო კარგო, როცა ყოველ სიტყვაზე თიფის ლულაში გვახეობენ!

დ ი მ ი. ექვ მაგას მოვახსენებთ, როცა ბევრნი ვიქნებით და ყველას ერთი პირი გვექნება, მაშინ ვეღარ ჩავახეობენ ლულაში!..

ელენი. ნამდვილი თავისუფლება თუ გინდათ, საბჭოთა კავშირშია; მოვახსენებთ ჩვენც, რუსი აშხანავების მაგალითისამებრ, სოციალისტური რევოლუცია და ბედნიერი ცხოვრებასაც მივიღებთ.

მოსუცი მუშა. (ელენს) თუ დღერთი გწამს, შეიძლება, ჩემთან აგიტაციას ვეწვევი. მე იმ საბჭოთა კავშირს შენზე უკეთესად ვიცნობ. ორჯერ ვყოფილავი მოსკოვში ოქტომბრის ზეიმზე. ჩემი თვალთ მინახავს რაც იმ დღეს წითელ მოედანზე ხდებოდა. განა ჩვენ გველოდები ოდესმე? ე, ნუ გგონიათ ასე ადვილი იყოს რევოლუციის მისხება, ერთობ ძვირად უღირს იგი რუსეთს.

დ ი მ ი. საბჭოთა კავშირის გმირმა ხალხმა ბევრად გავვისწრო წინ!..

მოსუცი მუშა. ოდესაც არც ჩვენ ვიყავით ჩამორჩელები. გუშინდელი დღესავე მასხვის ცხრაასიანი წლები: რევოლუციის ტალღა გადაიტყვინდა აღმოსავლეთისაკენ. ემიგრანტი ლენინი მიუხედავად ჩვენთან. 1901 წელს აქ გამოვიდა მისი მეთაურობით მსოფლიო „ისკრის“ პირველი ნომერი. ლენინი ხშირად მოხლოდა ჩვენთან და მეგობრულად გვეპაუბრებოდა მუშათა კლასის მომავალ ბრძოლებზე. იგი მოგიწოდებდა საერთაშორისო სოლიდარობისკენ კაპიტალიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

დ ი მ ი. ამასთან ლენინი მუდამ გვიცავდა კაცუცისა და სხვა სოციალ-გამყვებლების შემთანხმებულური, მოღალატური პოლიტიკისაგან, მაგრამ რა გამოვიდა, თავის დროზე ვერ მივუსვებით მას!..

მ ე - 3 მ უ შ ა. ამიტომ, ამ ჩვენს სახელოვან მიუწუნებში, ოდესღაც რომ საერთაშორისო პროლეტარიატის მოწოდებ რევოლუციური იდეები იქმნებოდა, დღეს ფა-ნიზში თარეშობს.

დ ი მ ი. (მის ადიმალღებს) დიას, სწორედ ამიტომ!.. მაგრამ სასოწარკვეთილებას ნუ მიგვეცემით. გაიხსენებ ტელმანის, დიმიტროვის, ბაიმლიერის და სხვათა სიტყვები: ფაშისმი დროებითი მოვლენაა, რომელიც უზედურებად დაგვატყდა თავს. კიტლერს სურს კაბიტალიზმის გადარჩენა, მაგრამ განა კუბოში მწოლიარეს განარჯვებას უსურებენ?!

ს მ ე ბ ი. თუ დღეს გაემარჯვეთ, მომავალში უფრო მეტ-ტყ ძალა გვექნება!.. ფუსს არ მოვიცვლით აქედან, ვიდრე არ დაავაყვებლებენ ჩვენს მოთხოვნებს!..

მ ე - 2 მ უ შ ა. ვაი მას, ვინც დალატს განიზრახსა!!

მ ე - 3 მ უ შ ა. ის ჩვენზე უწინ გამოეხიხივება სიცოცხლეს.

დ ი მ ი. სიწყნარე, ამხანაგებო, აურხაურით ვერაფერს გატვლებით. გადავწყვიტეთ, როგორ მოვიქცეთ ადმინისტრაციის გაკოტვების შემთხვევაში.

ს მ ე ბ ი. ძალას მივმართოთ!.. დავარბით ქარხანა!.. არა, კანტორა დავარბით და თავი გავუსისილიათ გაბერილ რუპებს!..

დ ი მ ი. ისევ ახმარდით, ასე არ ივარგებს!.. ძალა რომ ეიხსებოთ, ფაშისტები ამას ხელზე დაიხვევენ და ყველას ამოგვტყვებენ. მათთვის ხმაძილლა ლაპარაკიც კი საყვარისია საპროფუკაციოდ.

ს მ ე ბ ი. მაშ, თვითონ გვითხოვით, როგორ მოვიქცეთ!.. ახლა უკან დასვა შეუძლებელია!..

მ ი მ ი. მ უ შ ა. ჩემი აზრით, ასეთ შემთხვევაში მოწოდებით უნდა მივმართოთ სხვა ქარხნებს, შემოვიერთოთ ისინიც.

დ ი მ ი. სწორია, სხვაგვარად მიხანს ვერ მივადწვევთ. ბოლო უნდა მოვუღოთ კარჩაკეტილობისა და ავანტიურისშიან პერიოდს. მშრომელთა მხროლას მასობრივი ხსიათით უნდა მივცეთ. ამით გამოვისყიდით ძველ შეკდომებს. (გარედან ხმური ისმის. ყველანი ჩუმდებიან).

მ ი მ ი. (ყვირილით შემობრბის. მას მოჰყვებიან დანარჩენი დღეულებები) ამხანაგებო, ამხანაგებო! გა-ვიმარჯვეთ, ბრძანება ხელფაშის შემცირების შესახებ გაუქმებულა!.. (საერთო სიხარული).

დ ი მ ი. ერთიანი მოქმედების პირველი ნაყოფი არის, როტ-ფრონტი!

ს მ ე ბ ი. როტ-ფრონტი!.. გაუმარჯოს ტელმანს!..

მისამართიანი მიმართვა

ს უ რ ა თ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

ღამე. საპატიმროს დღეუფანი მკრთალად არის განათებული. კარებთან დგანან ღუმულები. ისმის პატარათა წამების ხმა. მარჯვენა მხრ-დან ხმაურით შემოდიან კომენდანტო, ზედამხედველი, ფოჯელი, ახალგაზრდა მოიერიშე და სქელი მოიერიშე.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. ყველაზე დიდი საშიშროება ჩვენთვის ის არის, რომ ისინი ყველანი გმირულად იხიციებიან. ამიტომ უნდა მოვსაბოთო კომუნისტების სხენება გერმანიისში.

ზ ე დ ა მ ხ ე დ ვ ე ლ ი. ყოველგვარ ზომებს ვხმარობთ, თქვენო კეთილშობილებავ! გესმით?.. (ხელს გაიშორებს კამერებისაკენ, საიდანაც სამწველი ყვირილი ისმის).

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. ეგ ცოტაა, მე ვარწმუნებ მაკათ!.. (ახალგაზრდა მოიერიშეს) გაქცეულები ვერსად ხართ?

ა ხ ა ლ გ ა ზ რ დ ა მ ო ი ე რ ი მ ი. ვერა, ბატონო კომენდანტი! მასობრივი ტყვეები მთლად შემოვიარეთ, სიფხვრეშიც ვიკითხეთ, მაგრამ ახლას ვერ მივადგინეთ. ის, რომ ჩამოვადგინებდნენ ხელში...

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. შენს ხელთ იყვნენ და ვერ მოუარე, ახლა მორბიან იმუქრები!..

მ არ ცხენა მხრიდან შემობრბის მორაგე და კომენდანტს შეეხება.

მ ო რ ი გ ე. (გულმოვივარდნილი). ბატონო კომენდანტო, ნება მომივით მოგახსენაო!

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. რა მოსადა?

მ ო რ ი გ ე. უბედურება, თქვენო კეთილშობილებავ! მე-ხუთე ბარაკი არ გვემორჩილება; ჯერ იყო და ღამის ამოვიხსნავს არ გამოვხსნავს, ახლა კი ბარაკში არ გვიშვებენ და სინათლე არ აწებობენ.

ზ ე დ ა მ ხ ე დ ვ ე ლ ი. მუხუთე ბარაკში უმრავლესობა კომუნისტები არიან...

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. მერე, ძალა არ გყავდა, რომ აქ მორბოდინ? (ავივრდება) მათრახები რისთვის გაქვთ, თოფები რა განდამად გინდთ, თუ ასეთ დროს არ გამოიყენებთ და სამუდამოდ ხმას არ ჩაუწყვეტთ იმ არამხადებს!

ზ ე დ ა მ ხ ე დ ვ ე ლ ი. მაინც, რა უნდათ, ჩას მოითხოვენ?

მ ო რ ი გ ე. მაქვს პატივი მოგახსენოთ: ჩაქვეთლში სხედან და მოითხოვენ ამ დილას კარიერზე მოკლული პატიმრის ცხედარს. ამბობენ, უნდა გამოვთხოვოთ ვალაიების ხელით ვერაგულად მოკლულ მგობარს და დავასაფლავოთო. სხვა ბარაკებშიც დაიწყო ასეთი მოქმე-მოთქმა. მართალია, მათ სინათლე ჩამქრალი იქვით, მაგრამ განუწყვეტელი ჩურჩელი ისმის...

ფ ო გ ვ ე ლ ი. მე ჩავაბაძე თქვენს ნებამოხენ!..

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. (მოთმინებადაკარგული). აქამდის რად მიუშვით! (სილას გააწინავს) რატომ დროზე არ შემატყობინეთ?!

მ ო რ ი გ ე. ვერ გაგებდეთ შეუწუხება, თქვენო კეთილშობილებავ!

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. კარგი შეუწუხება შენმა მუხმ. (ზედა-მხედვლს) თქვენ გავაგებთ ბარაკში წესრიგის აღდგენას. გამოიყენეთ ყველა საშუალება.

ზ ე დ ა მ ხ ე დ ვ ე ლ ი. არის, (სწრაფად გადის. უკან მიჰყვება მორიგე).

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. დანარჩენები კამერებში!..

ყველანი სწრაფად გადიან. დღეუფანი ჩანხედლება. განათება მანისის კამერა, რომელიც ნაცემი იატაკზე წევს და განაჟს. ნელა წამოიწებს, წამოდგება, მივა და ნარჩე ჩამოქდება. გარედან ისმის ყვირილი, შემოდიან კომენდანტო და შტიენბრუერი.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. სხვა, როგორ ცხოვრობთ, ბაიმლერ, არა გაქვს რაიმე საჩივარი ან სურვილი?

პ ა ნ ს ი. (დღევირდება) საჩივარი... არა; მაქვს პატარა სურვილი.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. მართლა?! აბა, რა გსურს?

პ ა ნ ს ი. უკვე თოხი დღეა აქ ვიმყოფები და ამ ხნის განამჯობობაში არ მიმიღია არც ყველი, არც პური. გარდა ამისა, საშუალება არ მქონია პირი დამებნა.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. (შტეინბრენერს) — ნუთუ მას არა-ფერი ეძლევა?

შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. ხვალ ცოტა რამეს მიიღებს... (გადიან).

პ ა ნ ს ი. (ნაცემ ადგილებს ისინჯავს) გულის არე განისივდა, მსხველქმს. ძალი შტინბრენერი მუდამ განზრახ ერთ ადგილზე მირტყამს მუშტებს... ალბათ, ისევე წამების ერთგვარი მეთოდია... (პაუზა). აქ დიდხანს დარჩენა შეუძლებელია. (შედეგება ნარჩე და ფეაჯარას ათავაობიერებს) აქედან უნდა დაიწყოს ფეაჯარა. წავალ აქედან...

გარეთ ხმაურია. განათლება კამერა, სადაც იატაკზეა დაქროლი დრესელი.

ე თ გ ე ლ ი. — ეს რა ამბავია, დანა საიდან იშოვა პატიმარმა?!

დრესელი გაჰყავთ. სისხლის ასაწმენდად კამერაში შედის პატიმარი არტური.

პ ა ნ ს ი. როგორ, დრესელიც?!

მ ე 7 მ ი თ ი ე რ ი შ ე (შეიხადებს) რაშია საქმე? მ ა ნ ს ი. გეთავაზ, ერთ წუთს გამოშვით გარეთ.

მოივროშე მოვალა — გაუშვებს, თვითონ კი სადაც წავაპიო ისარგებლებს მანსი და დრესელს კამერაში შეიხადებს.

პ ა ნ ს ი. (დინახავს არტურს და გაუხარდება). არტურს რა მოხდა?

ა რ ტ უ რ ი. პანს! (მივა და ხელს ჩამოართმევს) ფრიცმა თავი დაიჭრა დანიონ... (კარებში გაიხედავს. ჯიბიდან დაკეცილ ქაღალდს ამოიღებს და გადასცემს). აი, შენთვის წერილი, დრესელმა გადმოიშვა.

პ ა ნ ს ი. (წერილს შეინახავს) ახლა სად არის იგი?

ა რ ტ უ რ ი. წაიყავანს, ჯერ კიდევ ცოცხალია.

პ ა ნ ს ი. არტურ, დამეხმარე!

ა რ ტ უ რ ი. თუკი გამოვადგები რამეში...

პ ა ნ ს ი. გადავწყვიტე გაქცევა, ქლიბი მიშოვე.

ა რ ტ უ რ ი. კარგი, გვედები ამაღამვე მოვიტანო. ვისარგებლებ შემიხვევით, ბარაკებში უწყარიგობა და ყველანი იქ არიან.

პ ა ნ ს ი. მანსი გაღის. განათლება ვეტცის კამერა, სადაც მანსი კარის შესახედ ხსნის.

პ ა ნ ს ი. (მუხარბებით) გეტც, ძვირფასო... დრესელიც იმსხვერპლეს, მან დანთი დაიჭრა თავი...

გ ე ტ ც ი. (გაკვირვებული) შენ აქ რამ მოგიყვანა, ნუთუ არ გეშინია?!

პ ა ნ ს ი. მდომარეობა უარესდება...

გ ე ტ ც ი. მე კი პირიქით ვფიქრობ. აი, ნახავ თუ ამიერიდან ჩვენს მდომარეობა არ გაუმჯობესდება. ეს ხომ მეთვლითეგია, მთ არ შეუძლიათ ასე განაზრდონ.

პ ა ნ ს ი. რისი იმედი გაქვს, მეგობარო, მთ ხომ თვითონვე გეითხრეს, რომ აქედან ვერც ერთი ცოცხალი ვერ გახვალთო...

მ ე 7 მ ი თ ი ე რ ი შ ე. შეეთრიე შენს კამერაში!..

ვეტცის კამერა ჩანსელდება. მანსი დაბრუნდება ადგილზე და წერილს კითხულობს.

პ ა ნ ს ი. „ძვირფასო მანსი! გამხნვედი, თვალყური ადევნი მისანს. საქმე უკეთ მიდის. ჯაშუში უნტერლიიტინგის მოსპობილია. სულთი და გული შეზანა ვართ. ნიკოთხვას ვითვლიან შენი საყვარელი მიუნხენელი პროლეტარები. ჟანა დაპატიმრებულია, თვასს ვეზმარებით. შენი დიმი“. (წერილს წვრილად დახევის და ევეშტის იატაკის ჩამტვრულ ადგილას მიწაში ჩამარბნის). მეგობრებსაც განუზრახავთ ჩემი გაპარება, თვასსაც ემხარებიან. ეგალოობთ, ამხანაგებო, თუ შემიხვევა მომეცა, სამაგიეროს ერთი-ათად გადაგიხდით!..

შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. (კარებს ვაღლებს) გამოდგება... მანსი ფრთხილად გაღის. შტინბრენერი მას დრესელს კამერაში შეუვახვს და მარტად დატოვებს.

პ ა ნ ს ი. (შემინებული) რას ნიშნავს ეს?! (დახედავს დრესელს) ჩემს წინაშე, ცივ იატაკზე გდია ძველი თანამებრძოლის დანთი დაფლეთილი სხეული... საცოდავი. აიძულეს თავი მოეკლა. ნუთუ აქ დამტოვებენ მანამდე, ვიდრე მის მაგალითს არ მივბაძავ? არა, მე სხვა გზით წავალ...

შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. (კარს ვაღლებს) გამოდი, გეყოფა მეკლარი მეგობრის გამოტოვება... უნდა მოვილაპარაკო.

პ ა ნ ს ი. მანსი დაბრუნდება თავის კამერაში. შემოდან კომენდანტი და შტინბრენერი. დრესელს კამერა ჩანსელდება.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. როგორაა საქმე ბაიმლერ, კიდევ რამდენი ხანს ფიქრობ კაცობრიობის შეწუხებას შენი არსებობით? ბოლოს და ბოლოს ხომ უნდა შეიგნო, რომ დღევანდელ საზოგადოებაში, ნაციონალ-სოციალისტურ გერმანიაში, მსრულიად შედმეტე ხარ. (ყვიროლით) დიდხანს არ შემოძლია ამის მოთმენა! (თითს ქრავს სკამზე დაგდებულ პურის საქრულ მოზრდილ დანას) ეს მოგცეს არა პურის დასაჭრელად, არამედ სხვა დანიშნულებისათვის...! ხომ ნახე დრესელი.

პ ა ნ ს ი. ბატონო კომენდანტო, უკვე თითხმეტი წელიწადია კომუნისტური პარტიის წევრი ვარ და ამ ხნის განმავლობაში ვიზრდობი როგორც საკუთარი, ისე მუშაობ კლასის სიცოცხლისათვის. არც ახლა ვფიქრობ თავის მოკვლას ნებაყოფლობით. თუ თქვენ მართლა იმ აზრისა ხართ, რომ შედმეტი ვარ ამქვეყნად, უბრძანეთ დამსერიტონ, ყველაფერი წესიერად იქნება. შეივლებდა თუ არა ამით რაიმე გერმანიაში, ამას მომავალი გვიჩვენებს.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. ერთი შესვლეთ ამ არამზადს რა უკმეხია! დავეგრიტოთ? არა, საძაგლო, ტყვიის ღირსი არ ხარ, იმშილით ამოხვდით სულს.

პ ა ნ ს ი. ვე ვერაფერი მუქარაა, ბატონო კომენდანტო! (შტინბრენერი მივარდება და მკერდში მუშტს ჩასცემს. მანსს მწარე ტკივილისაგან ამოხდება) ვა-ა-ი, მველვალაო!

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. შესვლეთ, მანც ყვირი! (გადიან) პ ა ნ ს ი. უნდათ თავი მომაკვლივინო ძალით! ვერ მოესწრებით... (დანს აიღებს, საწოლზე შედგება და ფანჯარასთან რაღაცას სჭრის) წავალ, წავალ, რაც არ უნდა მოხდეს. ვგრძობ, რომ ჩემი სხეული უსტტდება და ნერვები ჰკარავვენ მანსამდგელი უსტტ...!

სუბე გარეთ ხმაური ატყდება, მანსა შეკრობება, სწრაფად ჩამოვა ფანჯრიდან. ისმის ყვირილი, უწყარუი სიტყვები, მუსიკა, სიღერა.

შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. გამოდი, წამოიღე ქული... (გაბრუნდება).

პ ა ნ ს ი. ალბათ ახლა ინსცენირებული იქნება ფაშისტურ გერმანიაში გავრცელებული „გაქცევის ცდა“... მაშინ საჭიროება ქული, დაკითხვა ხომ ბანასის შიგნით, შენიაში იწარმოებს?!

შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. გამოდი, რას გარეგებულხარ!..

პ ა ნ ს ი. (თავისთვის) არ მოგცემ მოკვლის საშუალებას...

ს უ რ ა თ ი მ ე ო რ ე

ღარიბულად მოწყობილი პატარა ოთახი. მაკიდასთან წინდას ქსოვს როზალია. მოშორებით ტახტზე წევს და წიგნს კითხულობს დღურად.

ქ დ უ ა რ დ ი. (მოეუწონება წაკითხული და ხმამაღლა იმეორებს) „...წითელთოყა მწიფე ვაშლებით უბებები რომ გაიქსნა, ხალის ბოლოდან ფეხის ხმა მოესმინა. პაული და ბრუნო სწრაფად გადასხტნენ ღობეზე და იქვე ტყვენი მიიმაღლნენ. მშობლოდ პატარა ჰენრი დაჩრა ბაღში. მაღალ, გვლიან ღობეზე ჩამოკიდებულს მებაღემ მიუსწრო. მოხუცმა მიუღიერება აცოცხლებულ ბავშვს, გამოჰკითხა გაქცეულთა ვინაობა, გააფრთხილა — მომავალში აღარ გაბედოს სხვის ბაღში შეპარება, და თავისი „ნაქურდალით“ გაისტუმრა. როცა ჰენრი სამედიცინოს გავიდა, მადლობა გადაუხადა გულკეთილ მებაღეს და მოლაღატე შეგონებების შეცხსებე უთხრა: „დამაცადონ, როცა გავიზრდები, სამაგიეროს გადაგუხდით!“... (თავისთვის) ჰენრი რომ დიდი ყოფილიყო თავისივე და გადასტეხილად ღობეზე. (წამოწვევს, წიგნს გადაადგებს). ბებიო, ხვალ უკვე ცხრა წლისა ვიქნები, არა? კიდევ მეტყვი, პატარა ხარო...“

როზალია. ახლა უკვე დიდი ხარ, მაგრამ... (ღიმილით) ვაშლების მოსაპარად მაინც არ გავიშვებ... (პაუზა. მწუხარებით) ე-ე-ჰ. ვინ იცის, მგონი დღე-ღამე თვალწინ ესახები მამაშენს.

ქ დ უ ა რ დ ი. (ნაწყენი) თუ თვალწინ ვესახები, მაშ რად არ მოიღის ამდენ ხასს, ნუთუ ასე შორს არის წასული?

როზალია. (ცრემლს ძლივს იმკარებს) შორს არის, შვილო, ერთმა მეგობარმა უღალატა, დაასმინა: კომუნისტია, ხალხს აჯანყებს, სახელმწიფოს ღალატობს.

ქ დ უ ა რ დ ი. მე რაღად მომატყუა — დაიძინე და მეც ვალდე დაბრუნდებიო. დღემოსივანი ველოსიპადეს შემპირდა. ხომ იცის, რომ ხვალ ჩემი დაბადების დღეა?

როზალია. იცის, შვილო, როგორ არა.

ქ დ უ ა რ დ ი. მაშ უთუოდ მოვა, არა?

როზალია. მოვა, თუ გამოუშვებს... ფაშისტებს არ უყვართ მამაშენი, ამიტომ ისიც ვერ მოდის.

ქ დ უ ა რ დ ი. იცი ბებიო, მე რომ თოფი მქონდეს, ფაშისტებს დახოცავდი. მაშინ მამა ჩვენიან იჩინებოდა და გაიხარებდა. მაგრამ დედიკოც რომ აქ არ არის! როგორ მარტო დავტოვეს?! რაღა ორივეს ერთად მიუტოვო წასულა?! დედიკო კიდევ ისე გაიპარა ღამით, რომ არც კი დამეშვიდობა!..

როზალია. განა დედ-მამას გაუწყობიან, შვილო! დამეშვიდონ გენაცვავენ, დაიძინე. როცა გაიზრდები, ყველაფერს გაიგებ. მაშინ შენც საქმეები გამოიჩინებ და გაიხარებდი. (ისმის კარზე კაკუნს). ამ უდროო დროს ვის მოვავლინეთ?! (მევა კარებთან) ვინ ბრძანდებით?

ქ დ უ ე. (გარედან) გააღე კარი, დეიდა როზალია, შინაურები ვართ. (კარი გაიღება. შემოიღინ ელენი, დიმი და გერტა. სამივეს ქალღალსმე შეხვეული აშინათე-ბი უჩიარათ) სამახარობოდ, დეიდა როზალია, სამა-ხარობლო... (შეესალმება, აკოცებს).

როზალია. რა მოხდა, შვილო?!

დიმი. პირველ ყოვლისა, გელოზობათ!.. (ხელს ართმევს). როგორ ცხოვრობთ, როგორ არის ჩვენი ვაკეა-ცი? (მევა ელუარდთან) ა-ა, სძინავს? დიე, ეძინოს, როცა გაიზრდება ძილისთვის ვეიარ მიივლის. აი,

ჩვენ მას საჩუქრები მოვუტანეთ სახვალიოდ... (ამანათებს დაწყობენ მაკიდაზე).
როზალია. რატომ სწყუდნობდით, შვილო, დაბრძანდით! (ყველანი სხდებიან) არ მეტყვი, რისი მახარობლები ხართ?

ქ დ უ ე. განა ვერ მიხვდით? (გერტასთან ერთად ამანათებს ხსნიან და მაკიდაზე აწყობენ სათამაშოებს) ბავშვმა არ უნდა გაიგოს, ვინ მოიტანა ესენი. უთხარი მამას გამოუგზავნია და თვითონ მალე მოვა-თქო.

როზალია. რამდენს გაიხარებს, რა კმაყოფილი იქნება!..

დიმი. პანსის საქმე კარგად არის: გაქცევა გადაწყვეტილია ჩვენი მივიღეთ საჭირო ზომები და დღეს თუ ხვალ გამოვა. მაგრამ სად შეაფარებს თავს, არ ვიცი... (დაღონდება, თავს დახსნის).

როზალია. უბედური დედა ვარ, შვილებო. ორი უფროსი გავი მამასთან ერთად მომივიხე 1923 წელს. ისინიც ხალხს ემსახურებოდნენ, რველსუცია მიხედინეს შესამეც მათ ხელშია. ჩემი ერთადერთი იმედო, ჩემი შვილი ცულს არაფერს აკეთებს, სიმართლეს ეთებს, მაგრამ არ აცოცხლებენ!.. (ატორდება) გული გაქვავდა, გაშრა თვალზე ცრემლი... (პაუზა) ჩემს თავს აღარ გვივი, ამ ბავშვს რა ვუყო, ვინ აღუზრდის?!

დიმი. არა, არა, დედა! პანსი იცოცხლებს, ის ჩვენ მიეცევიანს საბოლოო გამარჯვებამდე. ამ ბავშვს კი ხალხი აღზრდის, ვიდრე მისი მშობლები სასიხარულოდ დადავრევივნენ დაწყვეულ ბრძოლას... ისმის კარზე კაკუნს.

ყველაინი შეკრთება.

როზალია. (მევა კარებთან) ვინ გნებათ?

მოსუცი ქალი. (გარედან) როზა, გააღე კარი.

კარი გაიღება. შემოღინ მოხუცი ქალი და რამი.

დიმი. ო-ო-ო, დახვს გმის ვალაგარ! (ხელს ჩამოართმევს და გვერდით მოსევამს რამს) სხვა, როგორ ცხოვრობ, სად იმყოფები ხოლმე, გესტაპოს ავებტები ხომ არ გაწყუბენ?

რამი. (დაღონებულია) მათი არ მეშინია, მაგრამ მინდა გადავიკარგო სადმე. აქ გული აღარ მიდგება, ყველაფერი შემეხუდა.

მოსუცი ქალი. (დინს) ვიღაცას უთქვამს მიხელი მოკლესო და ბიჭი ჭკუაზე აღარ არის... (ყველანი მწუხარებით ერთმანეთს გადახლადვენ) მარტო ვერსად გამიშვია, რამე არ აიტეხოს.

ქ დ უ ე. (ამეხედებს რამს) შენ ყოჩალი ბიჭი ხარ, ყველანი იცნობენ, ასეთი სულმოკლეობა როგორ შეიძლება.

მოსუცი ქალი. სულ მისა გაიძახის საზღვარგარეთ უნდა გავიპარო.

რამი. წავალ, წავალ აქედან, შევეცარიანო წავალ, ან საფარბევში. იქიდან ვი ვეცდები როგორმე საბჭოთა კავშირში მოხვდეთ. ვნახავ სოციალიზმის ქვეყანას, ვისწავლო... იქ სწავლა უფასოა — საყოფილოთა, და ისე დაბრუნდები სამშობლოში, რომ მიველი მსოფლიო მიცნობდეს. მამარჩმის მკვლელებს სამაგიეროს გადაუხდით.

დიმი. (თავზე ხელს გადაუსვამს) შენ დიდი გვემები გქონია, ჩემო კარო. ცოტა გვაცალე და მაგ საქმეს თვითონვე მოგაწყობო.

რამი. (განსარებელი მოხსენვება დიმს) გთხოვთ, გემუდარებით, განმომეცნეთ ამ მდგომარეობიდან, და სიტყვას გატყვეთ, რომ მიველ ჩემს სიცოცხლეს ხალხს შეუწირავ.

დ ი მ ი. დამშვიდდი, დამშვიდდი. ვერდი ქუჩაში გამოსვლას. ელვარდთან იარე ხშირად, მას დაუგებობრღები და ამასთანაში მოვიფიქრებთ თქვენს შესახებ რამეს.

როზალია. ხვალ აქ არ მედგომება. ბავშვი რომ გაი-ოვიძებ და მამა ან დედა აქ არ დახვდება...

გერტა. ხვალის ნუ გვეფიქრებათ. აი, რამი აქ არის, მე და ენეივი აღრიხანად მოვალთ და გავართობთ, გა-ვამხარებთ.

დ ი მ ი. ჩვენ სწორედ იმიტომ მოვედით, რომ ხვალინ-დელი დღის შესახებ მოგელაპარაკოთ. რაკი აქ უც-ხო არავის არის, პირდაპირ გეტყვით: გვიან გამოვი-ყვით ელვარდის დღეობა და ხვალ თქვენს ბინაზე ჩავატარებთ საოლქო კომიტეტის სხდომას. დაგვე-წერება ცენტრალური კომიტეტის წარმომადგენელიც. უნდა გადავწყვიტოთ, სად იცხოვრებს ჰანსი გაქცე-ვის შემდეგ.

როზალია. მუდამ მზად ვარ გემსახუროთ, მაგრამ გვითვალავებენ და, ვით თუ ყველაინ...

დ ი მ ი. (შეაწყვეტინებს) ეს უკეთესია, ნაკლები მკვ-ები იქნება. ოღონდ დიდიდამეგ მეზობლებში ხმა უნ-და დაიარსებოთ, თითქოს მიღიარებდით — რუე-ლის ცოლი დღეობას უხდის ელვარდს (ყველას გაე-ლიძება). სამზისსზე უკვე მიღებულია ზომები... (პაუზა) შინ არავითარი საიდუმლო დოკუმენტი არ უნდა ინახებოდეს. დანარჩენს ელენი და გერტა ითა-ვებენ.

როზალია. თუ მართლა ხალხისათვის საშველი არ იქნა, მამინ ყველაფერი წყალმა წაიღოს — სადაც ჩემი შვილები, მეც იქ!..

დ ი მ ი. (გახარებული გადაეხვევა როზალიას) ძვირფა-ლი, ასეთი თავგანწირვა ყველა დედას როდი შეუძ-ლია! შენ მთლიან გერმანელი ხალხის დედა ხარ... (ღ-ტყუბუბით გარშემო იყურებს) ამ ოჯახში რაღაც არაჩვეულებრივი ჰაერია. ამ კედლებსაც კი რვეო-ულუციის დაბრუნება ადის. მაშ ასე, ხვალ „ვუჩიმიობთ“ ელვარდის აღმადგების ცხრა წლისისაქ!

დ ი მ ი. ელენი და გერტა მიიანა.

ს უ რ ა თ ი მ ე გ ს ა მ ე

ჰანსი აღრე დაბარუნეს კამერაში მორიგე დაიკოხიდან. გაქ-ცევის წინ გახარებული ათვალიერებს დაქვარას.

ჰ ა ნ ს ი. (ნარზე შემდგარი) მეგონა კამერას დაათვალი-ერებდნენ და აღმოაჩენდნენ ჩემს ნამოქმედარს... ვერ-აფერი შეუმჩნევიათ. მათ მხოლოდ იმიგონად ყოფიხთ ტყინი, რომ პატარებისათვის გამოიზონან სამიწე-ლი ტანჯვა-წამება. (ჩამოვა ნარიდან და კედელზე აკაკუნებს). გიტტ! გიტტ!

გ ე რ ტ ა. (კედელზე ყური აქვს მიდებული) მესმის, ჰან-სი ხარ?

ჰ ა ნ ს ი. ჰო, დღეს კვლავ დამკითხეს უზუნაესი პროკუ-რორის მოძიხონი, რომელიც სხვა მრავალ აბდა-ულდასთან ერთად ბრალს მუდებს სასილწიფოს ღა-ლატში. წამიკითხეს ტელმანის ყალბი ჩვენება, ვი-თიმ იგი დასატურებდეს ჩემს მიმართ წამოწყებულ მონაღებებს. ისე უნდად შეუთიხონიხთ ეს „დოკუ-მენტები“, რომ ხელმოწერა და თარიღი დავიწყებიათ. ენასე „ნოიფ ცაიტუნგის“ ინტელქტური ველდ ტუნგი და გამომცემლობა „ფრეიფ ფროლაგის“ გამგე გრეფი.

გ ე რ ტ ა. (გახარებული) გამოლაპარაკების საშუალება ხომ არა გქონია?

ჰ ა ნ ს ი. არა, ჩემმა მტანჯველმა, როგორც ყოველთვის, ახლაც პირბადა დამიღო, რომ ყოველი ასეთი ცდა სიკვდილით გათავდება.

გ ე რ ტ ა. (მუშხარებით) როდის მოვლება ბოლო ყოვე-ლივე ამაი.

ჰ ა ნ ს ი. ამერიიდან ჩემთვის ყველაფერი ნათელია: ამ ბანდიტებს სურთ, რომ დრეჟელის მაგალითს მიგბა-ძი, მაგრამ სიღვიბის. არავითარ შემთხვევაში თავს არ მოვიკლავ, და არც იმის საშუალებას მივცემ, რომ დანიით ყველი გამომჭრან — ჩამომხარჩონ ამ ჯურ-ღელულში. ერთადერთი გამოსავალია — გაქცევა.

გ ე რ ტ ა. (შემოხეული) ნუ იხმა მავას, ჰანს, ჩაგრადები. ჰ ა ნ ს ი. იმდენად მოვემზადე საამისოდ, რომ ახლა უკან დასვვა შეუძლებელია... ამასთან, გარეგანც მესმა-რებია. ფორსტერი სპეციალური დავალებით დაბ-რუნდა ბანაში თავისი ფეხი. საცოდავი, მე მომხმბა-რა, მაგრამ თვითონ დაიღუპა — ამ დღას ცუ-ლშით თავი მოკვეთეს!.. (პაუზა) მეტის მოთმენა შე-უძლებელია.

გ ე რ ტ ა. ასე არ ივარგებს, ვერ დაუქრები მათ.

ჰ ა ნ ს ი. შენ სათანადოდ ვერ აფასებ მდგომარეობას. კარგად ვიცი, როგორ იმოქმედებს მუშებზე ასეთი ცნობა. რველუცია მსხვერპლს მოითხოვს. თუ ჯაქ-ცევა შეუძლებელი აღმოჩნდა, უკეთესია მკვლელებმა ახმობით ქვეყანას, რომ „კომუნისტკ ბაიმლერი მო-ლულია გაქცევის ცდის დროსო“. ეს ბევრად უკეთესია იქნება. ყველაფე იცინა ამ „გაქცევის“ საიდუმლოში.

გ ე რ ტ ა. (შეშოკებული) შენი ფეხით მიღინარა სახ-რობილზე, ეს რას გავს!.. სხვა გზა უნდა გამოიხატო.

ჰ ა ნ ს ი. (მტკიცედ) არ არსებობს სხვა გზა! გაითხე რუ-სი ამასანაგების გმირული წარსული: ჯალათების ბინ-ტური ხელით სიკვდილს იხინი კატორღებიდან, სუს-ხიანი ციხიბრიდან ფეხით გაქცევის ამბოხიხებდნენ.

გ ე რ ტ ა. (ველდაწყვეტილი) მართალი ხარ... ოღონდ ფრთხილად იმოქმედე. თუ ბედმა არ გიმუხთილა და უნებლად გამოვხდე აქედან, მოკითხვა ამასანაგებს, სახეობებს... ნუ დამიიწყებთ, ჩემზეც იხრუნი.

ჰ ა ნ ს ი. გამხნვედი გეტც, შენ თვითონაც მოიფიქრე რამე, გულხელდაკრეფილი მდგამ რას გარგებს. ჯალათებმა სულმოკლბობა არ შეგატყონ. მე იმედო მაქვს და-ეუბრუნდე საყვარელ პარტიას, მუშათა კლასს. მშეი-დობით!

გ ე რ ტ ა. (კედელს ებლაუკება) მშვიდობით, მშვიდობით მეგობრობ!.. (თვალზე ცრემლი მოადგება) ნუ დამი-წყობა!

ჰ ა ნ ს ი. არაადამიანურმა ტანჯვა-წამებამ მოაღუნა ამ შესანიშნავი მებრძოლის რიგისი ნებისყოფა...

შემოღიან კომენდანტი და შტეინბერგი.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. (დაცინვით) ჰამლეტითი მეოცნების სახე გაქცე... როგორ არის საქმე. მოიფიქრე თუ არა?

ჰ ა ნ ს ი. არაფერი მაქვს მოსაფიქრებელი, ჩემი რწმენა ურყევი.

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. (გაბრაზებული) არა? აი, რა გითხრა: გააძლგე ვადას ღამის 12 საათამდე. ახლა უკვე 10 საათია, და თუ ამ ორ საათში არ მოსააკვებ საქმეს, იმუხლებო ვერწმენბთ თვითონ მოგვლათ...

ჰ ა ნ ს ი. მაგიტ იქნე შემაშინებთ...

კ ო მ ე ნ დ ა ნ ტ ი. (ყვირილთ) ხმა, კრიტიკ! ენას ამო-გატყი, თვალბებს დაგთხონ!.. დავამხრებ, დავაყრუ-ებ, დავაბრმავებ!..

ჰ ა ნ ს ი. თქვენი ხელობა მეტია რა არის!.. შ ტ ე ი ნ ბ რ ე ნ ე რ ი. თქვენ მიბრძანდით, ბატონო უფ-

როსო, დამწვიდით! ამას მე მოველაპარაკებ. იტყვას.
კომედიანტი. (ბრახისაგან სულს ძლივს თიქვას).
ჰმ, ძალო, მე შენ გიჩვენებ სივრს! (მიღის).

შტეინბრეიერი. (ბოროტი ღიმილით) აი-აი-აი, როგორ შეიძლება უფროსების ასე გაბრაზება... (უდალ ხართ აღზრდილები! (პაუზა) მგონი, თავის ჩამოხრახბას ამჯობინებ, არა? თუმცა, ჩემთვის სულ ერთია როგორ ამოგძვრება სული. თუ შენ მართლა იმდენად მხდალი ხარ, რომ არ შეგიძლია დანით სარგებლობა... (იღებს პურის საჭრელ დანას და პირს უსინავს). მაშინ იცი როგორ უნდა მოიქცე?.. დაერწმუნები, რომ შენ მართკ მხდალი კი არა, სულელი ხარ. (იღებს ბაწარს). კარგად დააკვირდი როგორ გავეთებ... (ერთ ბოლოში აქეთებს კვანძს, შემდეგ მარჯვენა) შენთვის ყველაფერი გავაკეთე, რაც შემიძლია. მეტი ვერაფრით დაგეხმარები... (ბაწარს მხარზე გადაჰკიდებს) გრჩება მხოლოდ თავის გაყოფა და მეორე წვერის ფანჯარაზე მიზმა — ორ წუთში ყველაფერი გათავდება! არაჩვეულებრივი აქ არაფერია, ბატონ კომენდანტის ბრძანება უნდა შესრულდეს! (მუშტს ჩასცემს მკერდში და გადის).

ჰანსი. (აღელვებული ბაწარს დაადებს იატაკზე) მკვლევმა თავის ჩამოხრახობის გავკეთილი მოძრა! (დაფიქრდება) ესენი აღარ ხუმრობენ. უნდა აეჩქარებდე. (შედეგება ნარზე და ფანჯრის გისოსებს ქლიბავს. ცოტა ხნის შემდეგ იხმის ფეხის ხმა) რომ აღარც მასვენებენ!..

ჩამოვა, ქლბას დაშალავს, მოეშალება შესახვედრად. შემოდის ზღამაზედული.

ზედამხედველი. (ბაწარს აიღებს და მარჯვენა კისერზე ჩამოაქმევს) შესრულებული იქნება თუ არა ეს?

ჰანსი. (დაფიქრდება, მცირე პაუზის შემდეგ). კი, მაგრამ დღეს არ შემიძლია...

ზედამხედველი. რატომ, დღეს. რა ამბავია?
ჰანსი. დღეს ჩემი ვაჟიშვილი აღნიშნავს დაბადების

ცხრა წლისთავს. მართალია, დიდი არ იქნება მინისხარული — მამა და დედა საპრობილუმში ჰყავს, მაგრამ მის მეტი ამ ქვეყნად არავინ მყავს, და არ მინდა, რომ ჩვენს საყვარელ ბიჭუნას მთელი სიცოცხლის მანძილზე სანაწევლად ჰქონდეს, რომ ამ დღეს მისმა მამამ თავი მოიკლა...

ზედამხედველი. (კმაყოფილებით) ჰო, ეს მართლაც საბატო მიზნია... წავალ და ვთხოვ კომენდანტს, რომ ვადა გაეგრძელოს სვალამდე. მაგრამ უნდა მომეც პატიოსანი სიტყვა, რომ სვალ დღის შვიდ საათამდე გაათავებ საქმეს... (ხელს გაუწვივს).

ჰანსი. ბატონო თფიცერი, პატიმრობის პირველი დღიდანვე თქვენს თვალში გარეწარბი, სამშობლოს მოღალატე, მუშების გამყიდველი, აშკარა გამცემი ვიყავი. მე რომ ვინმეზე შეფიქრა — ის გამცემია, მოღალატეა, აქეთ ადამიანს არასოდეს ხელს არ ჩამოვართმევდი.

ზედამხედველი. (გაწბილებული ხელს დაუშევს). დიას, დიას... ასეთ შემთხვევაში შენ მხოლოდ სიტყვას მომცემ... (სწრაფად გადის).

ჰანსი. (მიბახებს) მოგეწევა? (თვალს გადაავლებს იქავანდელა გერმანია. მაგრამ ჩვენ მას სახეს შევუცვლით, დავანგრეთ ამ ჯოჯოხეთის კარიბჭეს... გერმანიას ვიხსნიო!.. (იხმის ფეხის ხმა. ჰანსი შეგირთება. ერთხანს არ იცის რა ჰქნას. მაგრამ მალე მოიფიქრებს: აიღებს ქლიბს და კარს ამოეფარება. გაილენება კარი და შემოდის შტეინბრეიერი. ჰანსს ვერ შეამჩნევს. დიანახავს ღია ფანჯარა — უნდა გაბრუნდეს უკან და დაიფიქროს, მაგრამ ამ დროს ჰანსი ისე მაგრად დაარტყამს თავში ქლიბს, რომ უსულოდ დაეცემება ადგილზე) სისხლიან იმპერიას ერთი ცოფიანი ძაღლია გამოაკლდა... როტ-ფრონტ!.. (გადაძვრება ფანჯარაში).

ფარდა

ჰინსი აკრის ღა ჰინსი რიქლიმი?

პასუხი მიეპასა ნომრის ფორტოზი

ჩვენი ჟურნალის მეექვსე ნომრის 112-ე გვერდზე დაბეჭდილია სურათი სექტაკლიდან „ჯერ დახოცნენ, მერე იქორწინეს“. ოსეფს როლშია ვასო აბაშიძე, ელისაბედის როლში — ელისაბედ ჩერქეზიშვილი.

რედაქციას სწორი პასუხი გამოგზავნენ: მ. ქვეთიაშვილი, ნ. პაპიაშვილი (თბილისი), თ. ლოლაშვილი (ქუთაისი), კ. გიორგიანი (წყალტუბო), თ. იაგორაშვილი (წყენი), გ. ვაბუნიანი (რუსთავი), ხ. რუხაძე (წულუკიძე).

